

**Ocena sytuacji na wielkopolskim rynku pracy
i realizacji zadań w zakresie polityki rynku pracy
w 2007 roku**

SPIS TREŚCI

Spis treści	3
1. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze w 2007 roku i ich wpływ na rynek pracy	5
1.1. Demografia	6
1.2. Pracodawcy na rynku pracy	8
1.3. Pracujący i zatrudnieni w sektorze przedsiębiorstw	8
1.4. Praca za granicą	9
2. Charakterystyka zmian w stanie i strukturze bezrobocia.....	10
2.1. Stan i poziom bezrobocia.....	10
2.2. Napływ i odpływ z bezrobocia	12
2.3. Bezrobotne kobiety	14
2.4. Bezrobocie na wsi	15
2.5. Bezrobotni z prawem do zasiłku.....	16
2.6. Bezrobotni wg wieku	17
2.7. Bezrobotni wg poziomu wykształcenia	18
2.8. Bezrobotni do 25 roku życia	20
2.9. Bezrobotni powyżej 50 roku życia	21
2.10. Długotrwale bezrobotni	22
2.11. Niepełnosprawni	24
2.12. Bezrobotni wg zawodów i specjalności.....	25
3. Aktywizacja bezrobotnych w powiatowych urzędach pracy	27
3.1. Oferty pracy	27
3.1.1. Oferty pracy według rodzaju działalności gospodarczej.....	29
3.1.2. Oferty pracy według zawodów.....	30
3.2. Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu	32
3.3. Poradnictwo zawodowe	35
4. Współpraca w ramach współtworzenia i realizacji polityki rynku pracy	39
4.1. Samorządy.....	39
4.2. Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia w Województwie Wielkopolskim na 2007 rok ..	40
4.3. Wojewódzka Rada Zatrudnienia w Poznaniu	41
4.4. Agencje zatrudnienia	43
4.5. Akademickie Biura Karier i Gminne Centra Informacji.....	44
4.6. Instytucje szkoleniowe.....	46
4.7. Model partnerstwa lokalnego.....	47
4.8. Badania socjologiczne	48
5. Realizacja programów rynku pracy	50
5.1. Programy i projekty finansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego	50

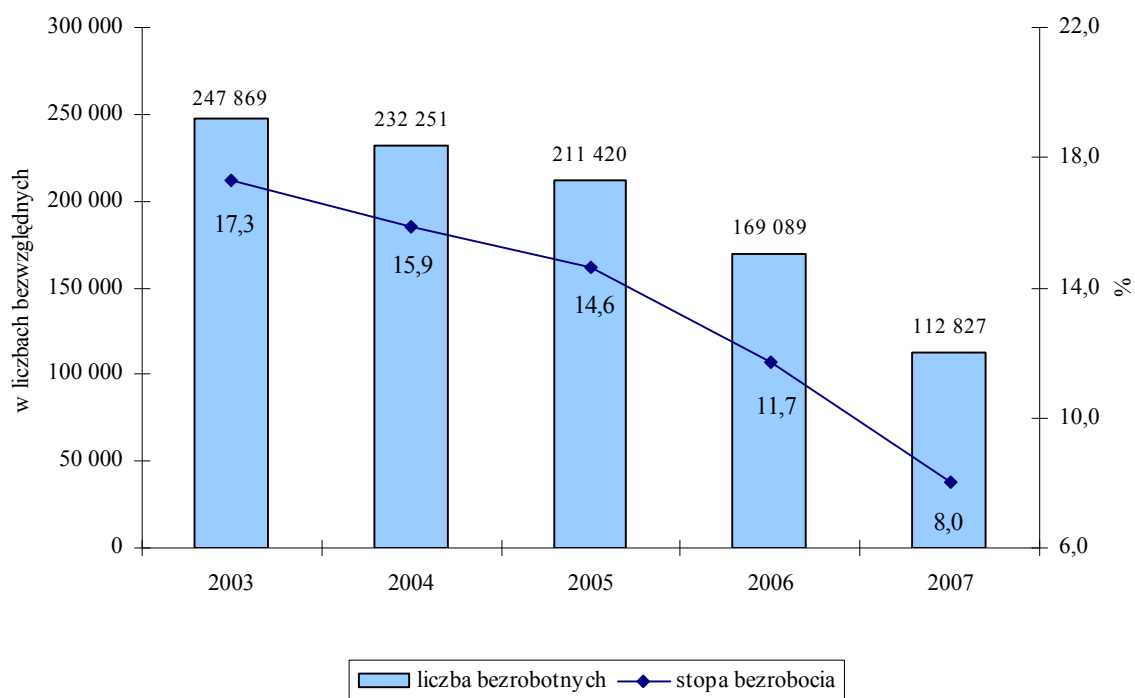
5.1.1. Program Operacyjny Kapitał Ludzki.....	51
5.2. Programy wojewódzkie i rządowe finansowane z Funduszu Pracy.....	56
5.2.1. Programy rządowe.....	56
5.2.2. „Rowy”.....	58
5.2.3. „Nie jesteś sam”.....	59
6. Podział i wykorzystanie Funduszu Pracy.....	62
6.1. Zasady podziału Funduszu Pracy w 2007 roku.....	62
6.2. Funduszu Pracy i struktura jego wydatków.....	62
6.3. Wydatki z Funduszu Pracy na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu.....	63
7. Inne zadania realizowane przez Samorząd Województwa.....	65
7.1. Pośrednictwo pracy.....	65
7.2. Poradnictwo i informacja zawodowa.....	66
7.3. Służba zastępcza.....	68
7.3.1. Komisja Wojewódzka ds. Służby Zastępczej.....	68
7.3.2. Odbywanie służby przez poborowych.....	69
7.4. Zatrudnienie obywateli polskich za granicą.....	70
7.4.1. Międzynarodowe targi pracy.....	70
7.4.2. Zatrudnienie obywateli polskich w ramach umów i porozumień międzynarodowych oraz w ramach EURES.....	71
7.5. Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego.....	73
7.5.1. Transfer zasiłku dla bezrobotnych z Polski.....	74
7.5.2. Transfer zasiłku dla bezrobotnych do Polski.....	74
7.5.3. Sumowanie okresów ubezpieczenia lub zatrudnienia.....	75
8. Podsumowanie.....	76

1. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO-GOSPODARCZE W 2007 ROKU I ICH WPLYW NA RYNEK PRACY

Dobra koniunktura gospodarcza, wyrażająca się dość wysokim wzrostem sprzedaży produkcji przemysłowej o 4,4% większej niż w 2006 roku i bardzo dynamicznym przyrostem produkcji budowlano-montażowej o 33,6% wyższym niż rok wcześniej, lepszymi niż przed rokiem wynikami finansowymi wielkopolskich przedsiębiorstw, a także korzystniejszym kształtowaniem podstawowych relacji ekonomicznych, przyczyniła się m.in. do znaczącej poprawy na wielkopolskim rynku pracy. Odzwierciedleniem tego był wzrost przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw, średnio o 5,4% wyższym w porównaniu z rokiem 2006 oraz wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw do poziomu 2 625,29 zł, tj. o 11,1% większym niż przed rokiem. Bezrobotni i poszukujący pracy zdecydowanie łatwiej znajdowali pracę, czego dowodem był dużo niższy niż przed rokiem napływ bezrobocia i duża, bo sięgająca ponad 110 tys. liczba ofert pracy. W rezultacie liczba bezrobotnych oczekujących na pomoc w znalezieniu pracy osiągnęła na koniec grudnia 2007 roku rekordowo niski poziom 112 827 osób, nie notowany od wielu lat. Stopa bezrobocia w województwie wielkopolskim wynosząca 8% była najniższa w kraju.

Zauważalna poprawa sytuacji na rynku pracy obserwowana jest od 2003 roku, kiedy to po raz pierwszy od 5 lat liczba zarejestrowanych w urzędach pracy bezrobotnych zmniejszyła się w odniesieniu do stanu z końca 2002 roku. Spadek wyniósł wówczas zaledwie 0,5%, w kolejnych latach dynamika spadku przybierała na sile, by na koniec 2007 roku, w odniesieniu do roku poprzedniego wynieść 33,3%.

Liczbę zarejestrowanych bezrobotnych i stopę bezrobocia w latach 2003-2007 przedstawia poniższy diagram.

Wykres 1.1. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych i stopa bezrobocia w Wielkopolsce w latach 2003-2007

Rok 2007 zapoczątkował nowy okres programowania, obejmujący lata 2007-2013, wydatków z Europejskiego Funduszu Społecznego i realizacji nowego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Jednocześnie rok 2007 to finalizowanie projektów, które realizowane były w ramach SPO RZL oraz ZPORR. EFS okazał się niezwykle skutecznym narzędziem w ograniczaniu bezrobocia, a środki przyznane Wielkopolsce na ten cel zostały efektywnie wykorzystane.

1.1. DEMOGRAFIA

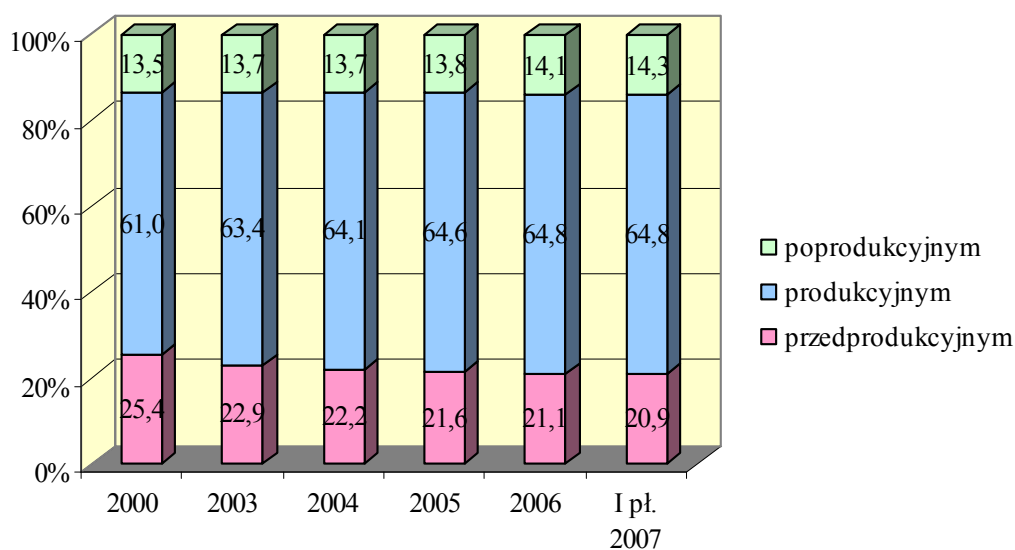
W ostatnim roku w procesach demograficznych nie nastąpiły poważniejsze zmiany. W końcu czerwca 2007 roku ludność Wielkopolski liczyła 3 382,2 tys. osób, a to oznacza, że w porównaniu z analogicznym okresem roku 2006 przybyło ich 7,5 tys. Wzrost liczby ludności spowodowany był w znaczącej mierze podobnym jak rok wcześniej przyrostem naturalnym, wynoszącym w I półroczu 2007 roku 3 058 osób¹, na co złożył się wzrost liczby urodzeń

¹ Źródło GUS: przyrost naturalny stanowi różnicę między liczbą urodzeń a liczbą zgonów

o 4,3% oraz spadek o 1% liczby zgonów. Tempo wzrostu ludności w roku 2007 było takie samo jak rok wcześniej i wyniosło zaledwie 0,2%.²

Podobnie jak w 2006 roku nie odnotowano żadnych zmian w strukturze ludności według płci. W końcu I półrocza 2007 roku udział kobiet w ogólnej populacji kształtował się na poziomie 51,5%, a wskaźnik feminizacji wyniósł 106,2, co oznacza, że zwiększył się o 0,1 punktu procentowego. W miastach wskaźnik feminizacji był dużo wyższy niż na wsi, wyniósł bowiem 110,6%, wobec 100,7%.

W 2007 roku podobnie jak rok wcześniej o kolejne 0,2 punktu procentowego obniżył się wskaźnik urbanizacji, stanowiący udział liczby ludności miejskiej do ogólnej liczby ludności i wyniósł 56,8%. W tym samym tempie jak w 2006 roku rosła liczba ludności mieszkającej na wsi o 0,7% i malała liczba ludności mieszkającej w miastach o 0,2%. Jest to związane z faktem przenoszenia się ludności z dużych aglomeracji na ich obrzeża, a także emigracją zagraniczną.

Wykres 1.2. Ludność wg wieku

Minimalnym wahaniom w ubiegłym roku ulegała struktura ludności wg wieku. Udział ludności w wieku produkcyjnym w stosunku do ogółu utrzymał się na takim samym poziomie jak w 2006 roku, a tylko o 0,2 punktu procentowanego zmniejszył się udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i o tyle samo zwiększył się udział ludności w wieku poprodukcyjnym. Mniej więcej takie same tendencje utrzymują się od kilku minionych lat.

² Źródło GUS

1.2. PRACODAWCY NA RYNKU PRACY

Na koniec 2007 roku w Wielkopolsce zarejestrowanych było 352 236 podmiotów gospodarczych, tj. o 1,9% więcej niż na koniec roku poprzedniego³. Przyrost liczby podmiotów gospodarczych w 2007 roku był szybszy niż rok wcześniej. Wzrastająca ich liczba na rynku ma swoje podłoże w utrzymującej się na dobrym poziomie koniunkturze gospodarczej, a także w coraz szerszym dostępie do środków finansowych na tworzenie własnej działalności gospodarczej oraz na poszerzaniu już istniejącej.

W 2007 roku udało się zachęcić do założenia własnej firmy 4 766 osób bezrobotnych, przyznając im 56 184,5 tys. zł dotacji. Pomocy w kwocie 32 263,8 tys. zł udzielono także już istniejącym pracodawcom, którzy zdecydowali się stworzyć nowe stanowiska pracy.

W ogólnej liczbie podmiotów 97,1% stanowią podmioty należące do sektora prywatnego, a w sektorze tym 78,1% firm, to firmy prowadzone przez osoby fizyczne.

W roku 2007 utrzymywała się na podobnym poziomie struktura firm prowadzonych przez osoby fizyczne. Utrzymywał się wysoki udział firm związanych z sekcją budownictwo 11,9%, obsługa nieruchomości 15,6%, przemysł 11,1%, transport 7,3%. Największy odsetek firm funkcjonuje w sekcji handel 30,6%. Ze względu na formę prawną najliczniejszą grupę, jak wspomniano, stanowią osoby fizyczne, natomiast największy przyrost w skali roku charakteryzował spółki handlowe, stanowiące 6,6% ogółu podmiotów.

Najwięcej wielkopolskich podmiotów gospodarczych ma swoją siedzibę w Poznaniu tj. 26% ogółu jednostek zarejestrowanych w województwie. Działa tu blisko połowa wszystkich spółek handlowych, w tym także spółek z udziałem kapitału zagranicznego, ponad jedna trzecia spółek cywilnych i blisko jedna czwarta osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.

1.3. PRACUJĄCY I ZATRUDNIENI W SEKTORZE PRZEDSIĘBIORSTW

Rok 2007 to kolejny rok pozytywnych zmian w wielkości zatrudnionych i pracujących. Na koniec III kwartału 2007 roku liczba pracujących w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku wzrosła o 5,8%, w tym najwięcej w handlu o 11,3%, transporcie o 10,2%, budownictwie o 9,1%, hotelarstwie o 8,3%, a najmniej w przemyśle 3,5%.

³ Źródło GUS

Łącznie w sektorze przedsiębiorstw na koniec września 2007 roku pracowało w Wielkopolsce 566 191 osób, a to oznacza, że pracę znalazły o 30 934 osoby więcej niż przed rokiem. Najwięcej z nich pracowało w przemyśle 312,5 tys. osób, a następnie w handlu 132,7 tys. osób, budownictwie 39,7 tys. osób, obsłudze nieruchomości 35,5 tys. osób i transporcie 24,7 tys. osób.

O wzroście zatrudnienia decydował przede wszystkim sektor prywatny, w którym zatrudnienie wzrastało zarówno w przemyśle, handlu, jak i budownictwie. W sektorze publicznym poziom zatrudnienia ogółem zmniejszył się o ponad 2%, natomiast w przemyśle spadł o 6,3%.

1.4. PRACA ZA GRANICĄ

W 2007 roku obywatele polscy mogli bez ograniczeń pracować w 10 krajach tzw. „starej Unii”, a mianowicie w Wielkiej Brytanii, Irlandii, Szwecji, Hiszpanii, Portugalii, Grecji, Finlandii, Luksemburgu, we Włoszech, Holandii. W 2007 roku Polacy uzyskali nieograniczony dostęp do rynku pracy w Holandii oraz 2 nowych krajów przyjętych do Unii Europejskiej, a mianowicie Bułgarii i Rumunii. W 2007 roku łącznie 21 europejskich rynków pracy jest dostępnych dla obywateli polskich.

W ubiegłym roku Wojewódzki Urząd Pracy nie realizował pośrednictwa pracy w ramach umów międzynarodowych, a jedynie pośredniczył w zatrudnieniu za granicą w ramach sieci EURES. Oferty pracy były systematycznie publikowane na stronie internetowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu i bezpośrednio korzystając z niej lub za pośrednictwem doradców EURES zainteresowani pracą za granicą mogli dokonywać wyboru ofert i podejmować zatrudnienie. W 2007 roku WUP dysponował 727 ofertami pracy, tj. liczbą o prawie 11% wyższą niż 2006 roku.

Poza WUP na terenie Wielkopolski ofertami pracy za granicą i pośrednictwem w zatrudnieniu zajmowały się agencje pracy działające jako podmioty prywatne. Ze względu na to, jak również z uwagi na fakt, że przyjęcie oferty przez zainteresowanego nie zawsze wiąże się z podjęciem zatrudnienia, WUP nie jest w stanie określić liczby osób, które podjęły pracę za granicą.

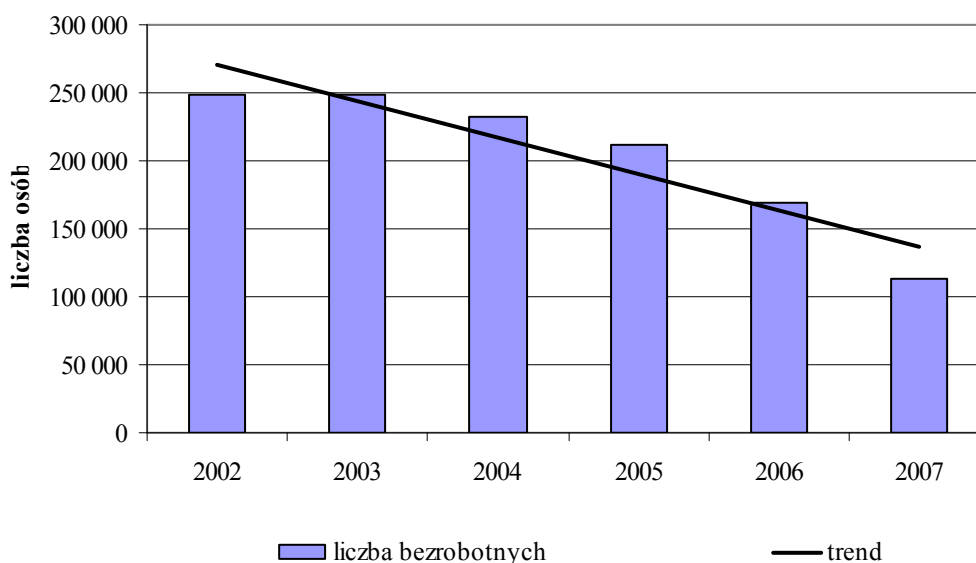
2. CHARAKTERYSTYKA ZMIAN W STANIE I STRUKTURZE BEZROBOCIA

2.1. STAN I POZIOM BEZROBOCIA

Na koniec grudnia 2007 roku liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy województwa wielkopolskiego wynosiła 112 827 osób. Rok wcześniej liczba ta wynosiła 169 089 osób, a zatem nastąpiło jej zmniejszenie aż o 56 262 osoby, tj. o ponad 33%. Z rejestrów urzędów pracy w ciągu analizowanego roku ubył zatem co trzecia osoba bezrobotna.

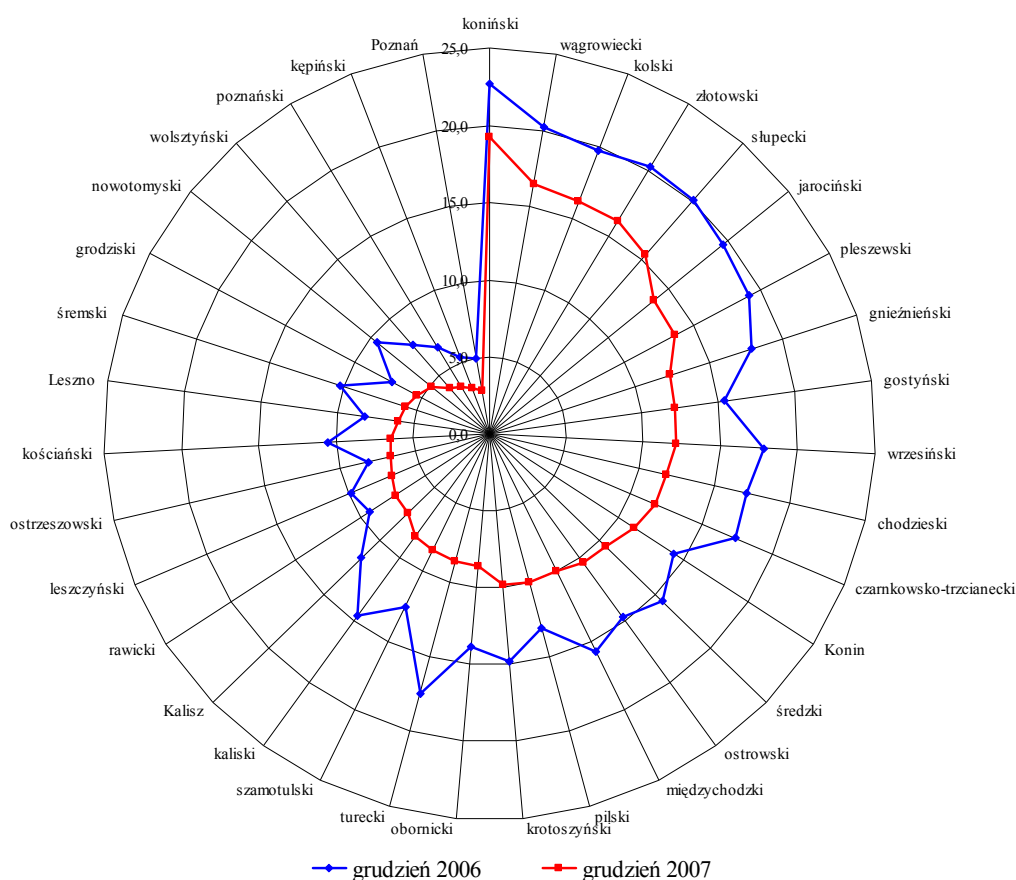
Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w Wielkopolsce było konsekwencją jej spadku we wszystkich powiatach województwa. Największe spadki zanotowano w powiatach: tureckim (o 54,7%) oraz wolsztyńskim i nowotomyskim (o 49,1%), **w których liczba bezrobotnych zmniejszyła się aż o połowę**. Najmniejsze – ale również znaczące – spadki zanotowano w powiatach: ostrzeszowskim (o 18,1%) oraz konińskim i kolskim (o 19,6%).

W okresie ostatnich pięciu lat liczba bezrobotnych zmniejszyła się o ponad 136 tys. osób, tj. o 54,7%. W 2007 roku spadek ten był najbardziej znaczący. Można więc mówić o zdecydowanym spadku bezwzględnych wielkości opisujących bezrobocie, a w konsekwencji o znacznym polepszeniu się sytuacji osób szukających zatrudnienia na rynku pracy województwa wielkopolskiego.

Wykres 2.1. Bezrobocie w Wielkopolsce w latach 2002-2007

Analiza kształtowania się wielkości względnych charakteryzujących bezrobocie rejestrowane potwierdziła to pozytywne zjawisko. Wartość wskaźnika natężenia bezrobocia dla Wielkopolski również znacznie zmalała. Stopa bezrobocia dla województwa wielkopolskiego zmniejszyła się bowiem w stosunku do końca 2006 roku o 3,7 punktu procentowego i na koniec 2007 roku osiągnęła poziom 8%. Podobnie było we wszystkich powiatach Wielkopolski, przy czym największy spadek natężenia bezrobocia wystąpił w powiecie tureckim (o 8,8 punktu procentowego) i jarocińskim (o 5,8 punktu procentowego).

Wykres 2.2. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiatach województwa wielkopolskiego – stan na koniec 2006 i 2007 roku

Województwo wielkopolskie pod względem najniższej stopy bezrobocia od maja 2007r. zajmuje pierwsze miejsce w kraju. Spadek wielkości wskaźnika stopy bezrobocia dla województwa i dla kraju był bardzo zbliżony (3,7 punktu procentowego dla Wielkopolski, wobec 3,4 punktu procentowego dla kraju).

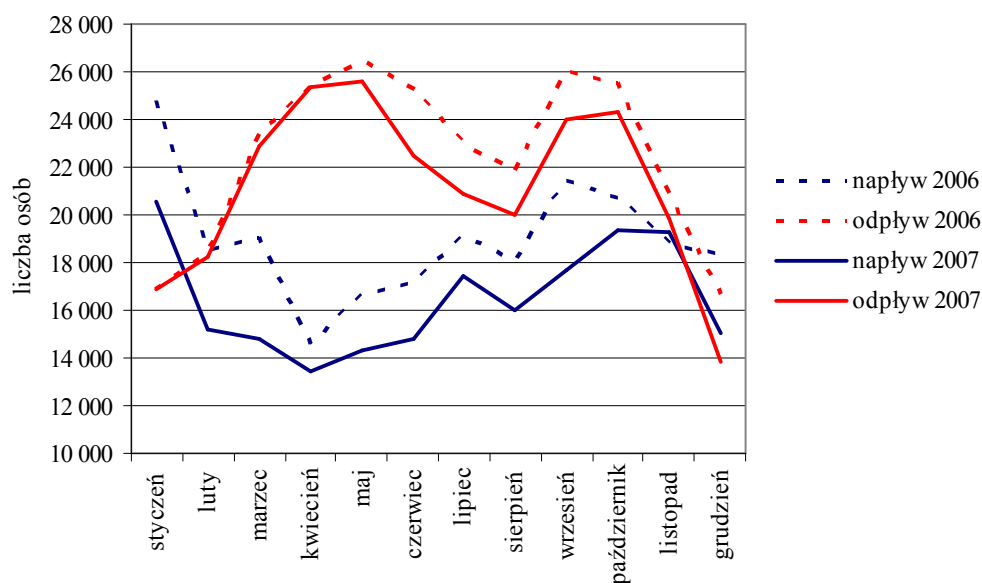
Prezentacja skutków korzystnych zmian, jakie zaszły na wielkopolskim rynku pracy wymaga zarówno oceny tego, w jaki sposób „napływy” i „odpływy” z bezrobocia determinowały

poziom bezrobocia rejestrowanego, jak i przedstawienia wpływu zmniejszenia stanu i natężenia bezrobocia na jego strukturę.

2.2. NAPŁYW I ODPLYW Z BEZROBOCIA

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w ciągu 2007 roku wynosiła łącznie 197 947 osób, a zatem w porównaniu z rokiem 2006 napływ do bezrobocia był niższy o 29 325 osób, tj. o 12,9%. Takie zjawisko dla województwa wielkopolskiego zanotowano dopiero po raz drugi od reformy administracyjnej kraju. W roku 2006 napływ do bezrobocia był niższy niż rok wcześniej o 5,9%.

W analizowanym okresie z rejestrów wyłączono 254 209 osób, tj. o 15 394 osoby (5,7%) mniej niż w roku poprzednim. Od 2003 do 2006 roku obserwuje się coraz mniej dynamiczny, ale systematyczny wzrost odpływu z bezrobocia. Stosunek napływu do odpływu pozostawał w 2007r. na poziomie roku 2006 i wynosił 0,8.

Wykres 2.3. Napływ i odpływ osób bezrobotnych w latach 2006-2007

Z grupy osób, które napłynęły do ewidencji urzędów pracy w 2007 roku po raz pierwszy zarejestrowało się 20,7% ogółu osób bezrobotnych, natomiast po raz kolejny 79,3%. W stosunku do roku poprzedniego liczba osób rejestrujących się po raz kolejny wzrosła o 2,6 punktu procentowego. Jest to świadectwem charakteryzującego wielkopolski rynek pracy znacznego udziału zatrudnienia na czas określony, po okresie którego zwalniani pracownicy trafiają z powrotem jako bezrobotni do urzędów pracy. Po raz kolejny rejestrują się także osoby kończące uczestnictwo w różnych organizowanych przez urzędy pracy programach

aktywizujących oraz powracający po zatrudnieniu sezonowym, także za granicą. Odsetek osób poprzednio pracujących wyniósł 74,1% i w porównaniu z rokiem poprzednim nieznacznie wzrósł.

Zmniejszyła się liczba nowo rejestrujących się, którzy zostali zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Zarejestrowanych z tego powodu było w 2007 roku 5 875 osób i stanowili oni 3% ogółu rejestracji (o 0,7 punktu procentowego mniej niż w 2006 roku).

W ogólnej wielkości napływu do bezrobocia liczną grupę, bo ponad 1/3 (39,3%) stanowili ludzie młodzi do 25 roku życia, co należy wiązać z zakończeniem przez nich okresu edukacji i rejestracją w urzędach pracy.

Prawie równie liczną grupę, stanowiły osoby długotrwale bezrobotne. W roku 2007 jej przedstawiciele stanowili aż 36,8% ogółu rejestrujących się osób. Ta kategoria bezrobotnych korzysta przede wszystkim z możliwości zatrudnienia okresowego subsydiowanego i co roku stanowi wysoki udział w ruchu bezrobotnych.

Dużą grupę osób wyłączonych z ewidencji w 2007 roku stanowiły osoby podejmujące pracę tj. 109 567 osób, co stanowiło 43,1%. Ich liczba w stosunku do roku 2006 spadła o 19 221 osób.

Bardzo częstym powodem wyłączeń było niepotwierdzenie gotowości do podjęcia pracy. Aż 76 657 osób, tj. 30,2% nie stawilo się w ustalonych terminach na wezwania powiatowych urzędów pracy, dając tym samym podstawę do wykreślenia ich z ewidencji bezrobotnych. Wielkość ta nieznacznie wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 1 813 osób, tj. o 2,3%.

Dość znaczna liczba 35 518 osób została wyłączona z powodu rozpoczęcia szkolenia, stażu, przygotowania zawodowego w miejscu pracy oraz prac społecznie użytecznych o 1 097 osób (3,2%) więcej niż w roku poprzednim.

Spośród osób wyłączonych z ewidencji najliczniej reprezentowane były osoby o statusie długotrwale bezrobotnych 111 380 osób (43,8% ogółu wyłączeń). Z grupy tej 43 322 osoby zostały wykreślone z ewidencji z powodu podjęcia pracy. Mniej liczną grupę 87 723 osoby (34,5% ogółu wyłączeń) stanowili ludzie młodzi do 25 roku życia. Z grupy tej pracę podjęło 35 500 osób. Wpływ na taki stan rzeczy miała realizacja programów finansowanych w ramach działań 1.2 i 1.3 SPO RZL, które były skierowane do ludzi młodych i długotrwale bezrobotnych oraz dwóch programów wojewódzkich tj. „Rowy” i „Nie jesteś sam” skierowanych do osób pozostających w ewidencji urzędów 12 i więcej miesięcy.

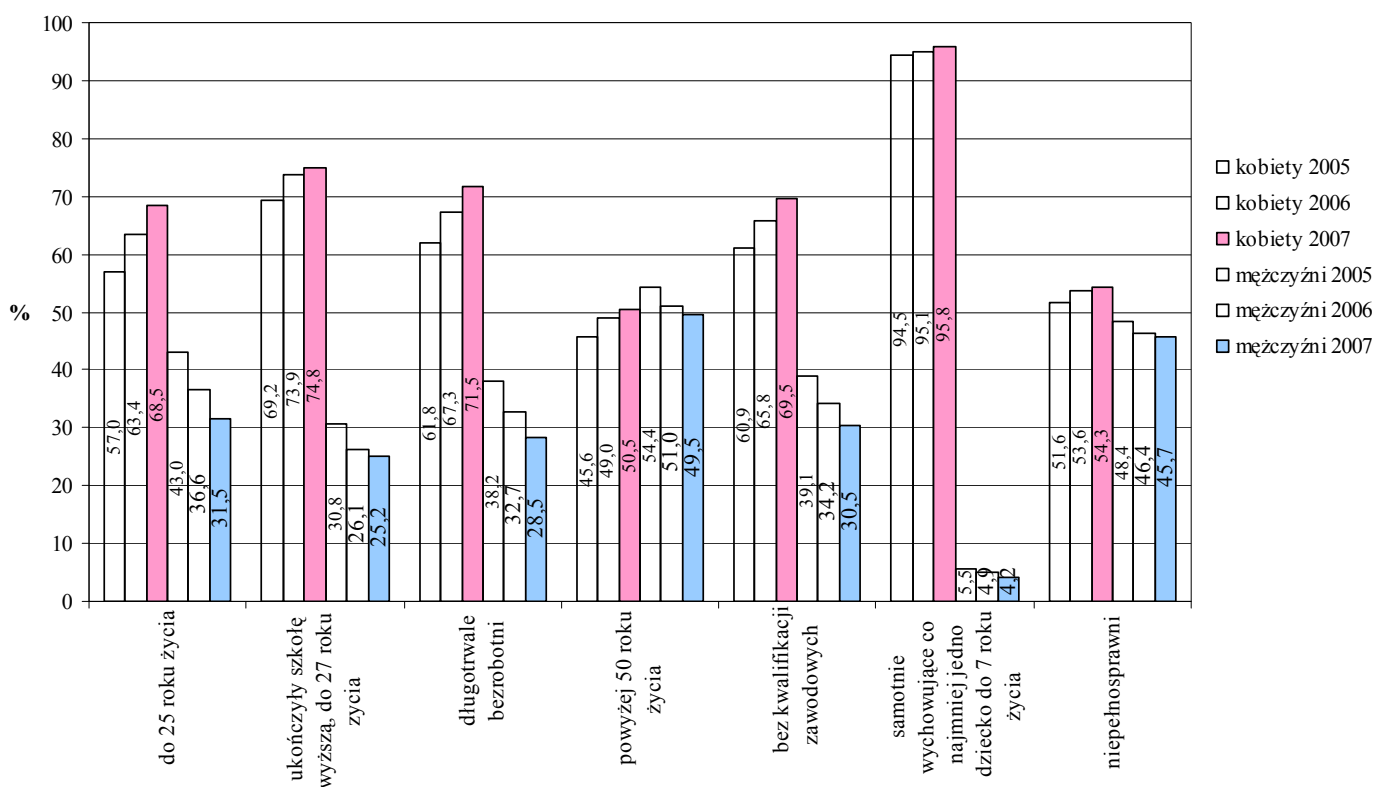
2.3. BEZROBOTNE KOBIETY

Według stanu na koniec 2007 roku kobiety stanowiły aż 65,8% ogółu osób bezrobotnych w województwie wielkopolskim (74 192 osoby). W porównaniu z rokiem poprzednim, zauważalnie (bo o ponad 3 punkty procentowe) wzrósł udział kobiet w rejestrach urzędów pracy. Znaczący spadek bezrobocia dotyczył bowiem głównie mężczyzn o blisko 40% w stosunku do roku poprzedniego, wobec blisko 30% w wypadku kobiet.

Przewaga bezrobotnych kobiet uwidaczniała się we wszystkich grupach osób będących w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Rok 2007 pogłębił niekorzystne tendencje w tym zakresie obserwowane już w latach poprzednich.

Niekorzystne dla kobiet są w szczególności następujące zjawiska opisujące tę populację:

- blisko 2/3 osób długotrwale bezrobotnych stanowią kobiety,
- ponad 3/4 osób pozostających w rejestrach urzędów pracy powyżej 24 miesięcy stanowią kobiety,
- blisko 2/3 osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych to kobiety,
- ponad 2/3 osób bezrobotnych do 25 roku życia stanowią kobiety,
- 4/5 osób bezrobotnych, które ukończyły szkołę wyższą, w wieku do 27 roku życia to kobiety,
- 2/3 bezrobotnych mieszkańców wsi to kobiety.

Wykres 2.4. Osoby będące w szczególnej sytuacji na wielkopolskim rynku pracy w latach 2005-2007

Dane te potwierdzają dotychczas formułowane wnioski o znacznie trudniejszej sytuacji na rynku pracy kobiet niż mężczyzn. Kobiety łatwiej tracą pracę i mają większe trudności przy ponownym zatrudnieniu się.

2.4. BEZROBOCIE NA WSI

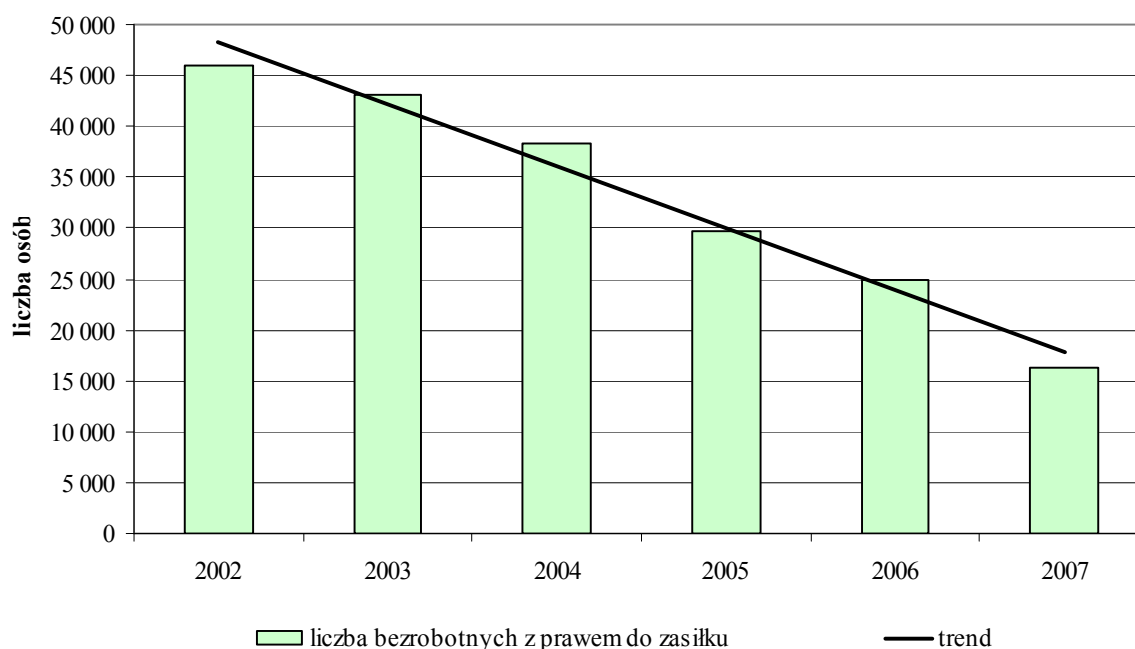
Mieszkańcy wsi w końcu grudnia 2007r. stanowili 47,6% ogółu osób bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy województwa wielkopolskiego. Znaczną ich część (67%) stanowiły kobiety. Udział tych wielkości w rejestrach urzędów pracy w porównaniu z rokiem poprzednim wykazywał tendencję rosnącą.

Znaczący wpływ na wysoki poziom bezrobocia na wsi mają przede wszystkim czynniki takie jak: niskie, mało zróżnicowane zawodowo i nie dostosowane do potrzeb rynku pracy wykształcenie (z reguły rolnicze). Mała mobilność zatrudnieniowa tej populacji spowodowana jest przede wszystkim utrudnieniami komunikacyjnymi, względami ekonomicznymi (koszty dojazdu niewspółmiernie wysokie w stosunku do proponowanego przez pracodawcę wynagrodzenia) oraz uwarunkowaniami kulturowymi (kobieta wiejska jest

tradycyjnie postrzegana jako osoba pracująca w obrębie gospodarstwa domowego i przydomowego). Podkreślenia wymaga, że przyczyną pasywnej postawy mieszkańców wsi na rynku pracy bywają często problemy osobowościowe związane z niską samoocena, małym poczuciem własnej wartości i brakiem pewności siebie.

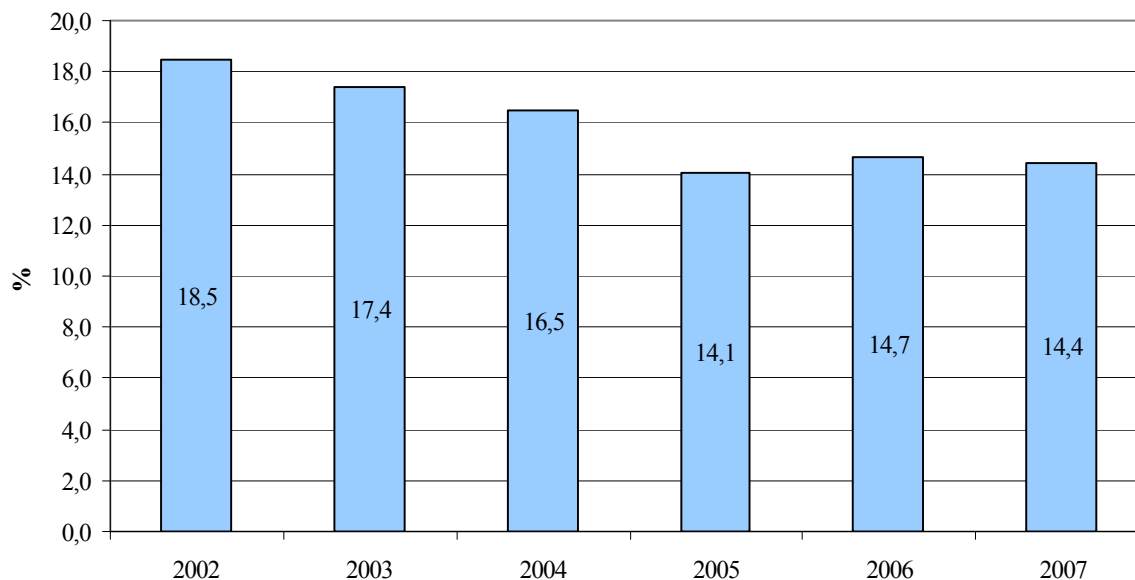
2.5. BEZROBOTNI Z PRAWEM DO ZASIŁKU

W końcu 2007 roku prawo do zasiłku posiadało 16 280 osób bezrobotnych, tj. 14,4% ogólnej ich liczby. W porównaniu z rokiem poprzednim znacznie spadła liczba bezwzględna opisująca tę grupę (o 8 545 osób). Natomiast udział osób bezrobotnych pobierających zasiłek utrzymał się na podobnym poziomie (nieznaczny spadek o 0,3 punktu procentowego).

Wykres 2.5. Bezrobotni Wielkopolskie z prawem do zasiłku w latach 2002-2007

W 2007 zauważalnie wzrósł udział kobiet posiadających prawo do zasiłku w ogólnej liczbie osób bezrobotnych posiadających to prawo (51,9% w 2007 roku wobec 49,1% w 2006 roku).

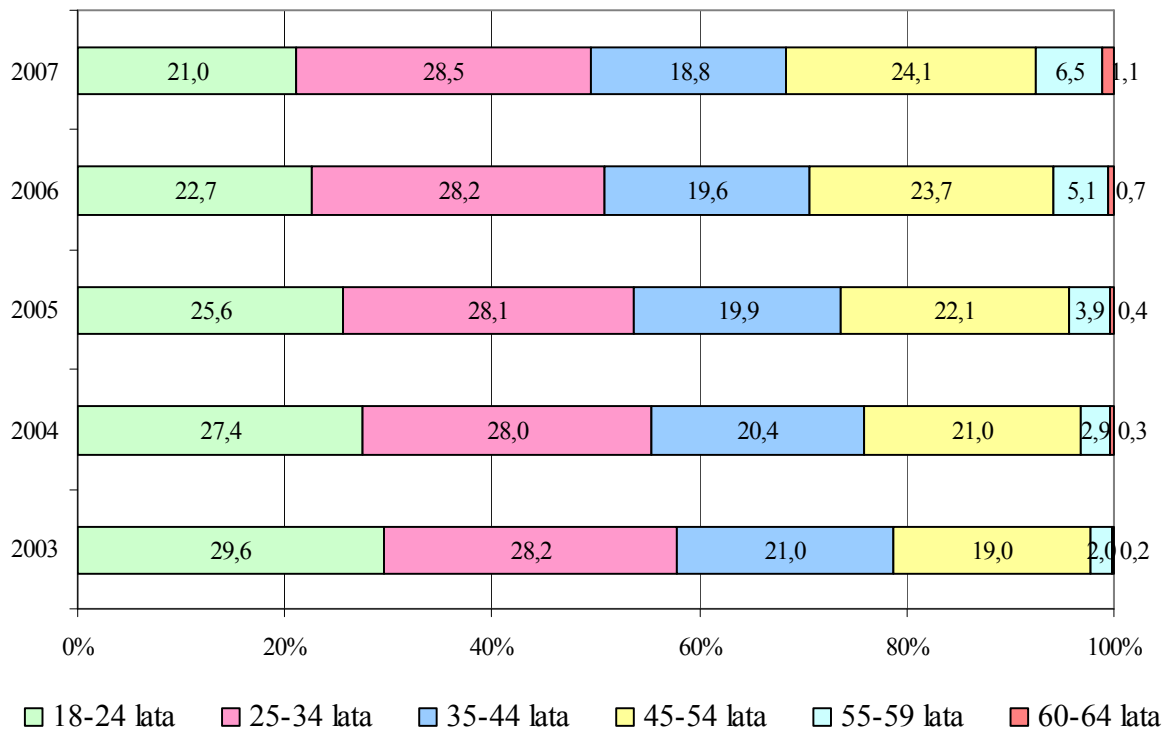
Wykres 2.6. Udział osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w latach 2002-2007

Zarówno liczbę, jak i udział osób z prawem do zasiłku na przestrzeni lat 2002-2005 charakteryzowała tendencja malejąca. W 2006 roku można zauważyć przełamanie tej tendencji w zakresie udziału osób z prawem do zasiłku w ogólnej wielkości bezrobocia, który wzrósł o 0,6 punktu procentowego w porównaniu z 2005 rokiem. Rok 2007 pokazał, że zmiana ta nie miała stałego charakteru.

2.6. BEZROBOTNI WG WIEKU

Bezrobocie w Wielkopolsce dotyka głównie ludzi młodych w wieku do 34 lat, stanowią oni około połowę osób w ewidencji urzędów pracy (w 2006 roku 50,9% a w 2007 49,5%). Szczegółowa analiza bezrobocia wśród ludzi młodych pokazuje jednak, że ma ono zróżnicowany charakter.

Osoby bezrobotne w wieku od 25 do 34 roku życia od pięciu lat mają stały udział w strukturze bezrobocia, grupę tę reprezentuje około 28% bezrobotnych. Natomiast na przestrzeni lat 2003-2007 obserwuje się systematyczne zmniejszanie się udziału w rejestrach urzędów pracy osób w wieku do 24 lat (z 29,6% w 2003 roku do 21% w roku 2007). Przyczyną tego stanu rzeczy było przede wszystkim konsekwentne wspieranie aktywizacji tej grupy osób ze środków Funduszu Pracy i Europejskiego Funduszu Społecznego.

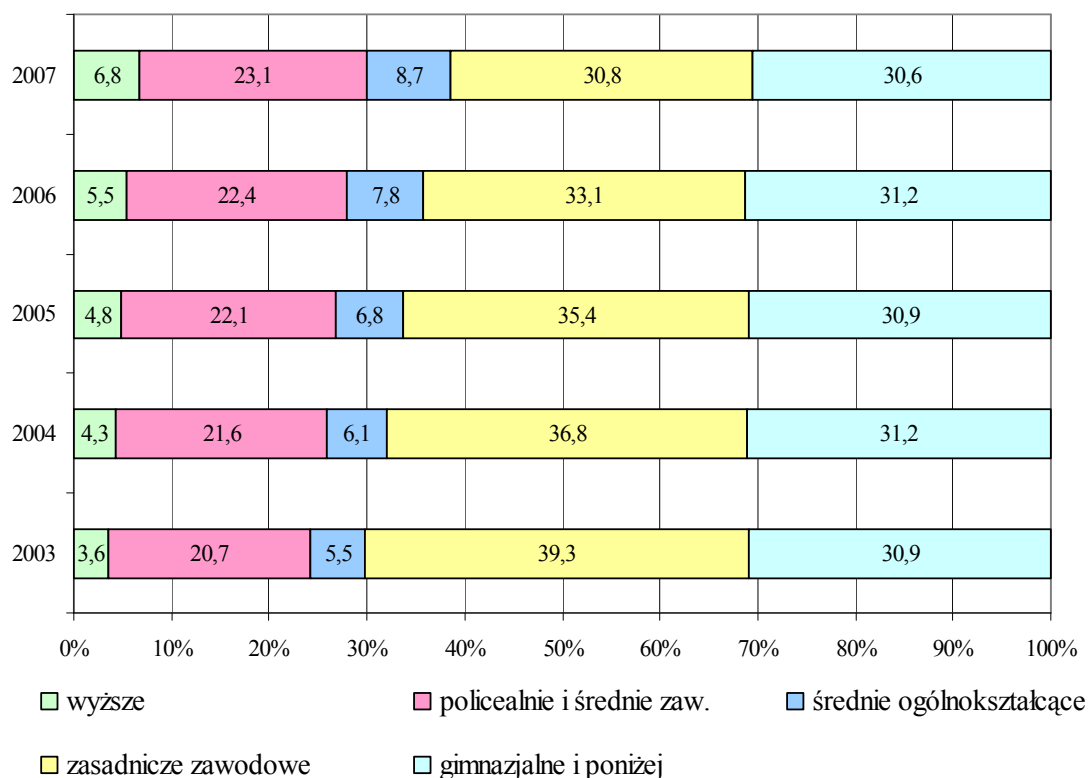
Wykres 2.7. Bezrobotni wg wieku w latach 2003-2007

Od 2003 roku obserwuje się w statystyce urzędów pracy tendencję wzrostową udziału osób bezrobotnych w wieku 45 lat i więcej od 21,2% w 2003 roku do 31,6% w 2007 roku. Mimo działań urzędów pracy wspierających tę grupę, jej przedstawiciele częściej niż osoby do 24 roku życia powracają do bezrobocia po zakończeniu zatrudnienia finansowanego ze środków będących w dyspozycji urzędów pracy.

2.7. BEZROBOTNI WG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

Znaczący spadek poziomu bezrobocia w 2007 roku spowodował, że każdy z poziomów wykształcenia był w analizowanym okresie reprezentowany przez osoby bezrobotne mniej licznie niż w roku poprzednim.

Analizując udziały procentowe bezrobotnych według wykształcenia na przestrzeni lat 2003-2007 odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, policealnym i średnim zawodowym oraz wyższym rósł średnio o kilka dziesiątych punktu procentowego rocznie. W roku 2003 osoby bezrobotne z takim poziomem wykształcenia stanowiły 29,8% ogólnej liczby, natomiast w 2007 roku procent ten zwiększył się o 8,8 punktu, a zatem co trzecia osoba bezrobotna miała co najmniej średnie wykształcenie.

Wykres 2.8. Bezrobotni wg wykształcenia w latach 2003-2007

W 2007 roku również blisko co trzecia osoba bezrobotna posiadała najniższe możliwe wykształcenie (gimnazjalne i poniżej). Udział osób mających takie wykształcenie w rejestrach osób bezrobotnych od pięciu lat nie ulega znaczącym zmianom i oscyluje w granicach nieznacznie przekraczających 30%.

Odczuwalnie i systematycznie, na rzecz osób posiadających wykształcenie średnie i wyższe, zmniejsza się w rejestrach urzędów pracy udział osób posiadających wykształcenie zasadnicze zawodowe z 39,3% w 2003 roku do 30,8% w 2007 roku.

Na przestrzeni ostatnich pięciu lat zmiany struktury wykształcenia wśród osób bezrobotnych są widoczne. Maleje udział osób o najniższych kwalifikacjach, to znaczy zawodowych i poniżej (choć nadal wartość tego wskaźnika przekracza 60%). W połączeniu z ciągłym i znacznym spadkiem bezrobocia może to świadczyć o zdynamizowaniu rynku pracy i skutecznym aktywizowaniu grupy osób najbardziej narażonej na pozostawanie w sferze długotrwałego bezrobocia.

Obecność coraz większej ilości osób z wykształceniem wyższym w ewidencji urzędów pracy świadczy o niedostatecznym uwzględnianiu przy wyborze kierunku dalszej edukacji tzw. rynkowych aspektów tych decyzji. Efektem tego jest obserwowany obecnie na rynku pracy brak pracowników o wysokich kwalifikacjach technicznych przy równoczesnych

znaczących nadwyżkach absolwentów kierunków takich jak: zarządzanie i marketing, pedagogika oraz ekonomia i administracja.

Rośnie zapotrzebowanie na pracę dla wykwalifikowanych, lecz niekoniecznie wysoko wykształconych osób. Zaczyna brakować dobrych fachowców i rzemieślników. Przyczyniło się do tego głównie narastające zjawisko emigracji zarobkowej, ale również szkolnictwo zawodowe niedostosowane do rosnących wymogów postępu technicznego i technologicznego.

2.8. BEZROBOTNI DO 25 ROKU ŻYCIA

Na koniec 2007 roku w urzędach pracy województwa wielkopolskiego zarejestrowanych było 23 739 osób młodych do 25 roku życia. W porównaniu do roku poprzedniego rejestr osób bezrobotnych opuścił co trzeci przedstawiciel tej grupy. Udział kobiet w tej populacji wynosił 68,5% i wzrósł w stosunku do 2006 roku o 5,1 punktu procentowego.

Tabela 2.1. Struktura bezrobocia wśród osób do 25 roku życia w latach 2006-2007

Wyszczególnienie		2006 rok		2007 rok		Dynamika
		liczba bezrobotnych	procentowy udział do ogółu bezrobotnych	liczba bezrobotnych	procentowy udział do ogółu bezrobotnych	2006=100%
czas pozostawania bez pracy	do 1 m-ca	3 988	10,4	3 170	13,4	79,5
	1-3 m-cy	9 697	25,3	7 351	31,0	75,8
	3-6 m-cy	7 802	20,3	4 576	19,3	58,7
	6-12 m-cy	5 868	15,3	3 169	13,3	54,0
	12-24 m-cy	5 809	15,2	2 980	12,5	51,3
	pow. 24 m-cy	5 168	13,5	2 493	10,5	48,2
wykształcenie	wyższe	1 999	5,2	1 538	6,5	76,9
	policealne i śr. zawod.	11 530	30,1	6 968	29,3	60,4
	śr. ogólnokształcące	6 278	16,4	4 613	19,4	73,5
	zasadnicze zawodowe	11 341	29,6	6 022	25,4	53,1
	gimnazjalne i poniżej	7 184	18,7	4 598	19,4	64,0
staż pracy	do 1 roku	6 807	17,8	4 625	19,5	67,9
	1-5 lat	11 697	30,5	6 746	28,4	57,7
	5-10 lat	1 097	2,9	639	2,7	58,2
	bez stażu	18 731	48,8	11 729	49,4	62,6
Ogółem		38 332	100,0	23 739	100,0	61,9

Ponad połowa analizowanej grupy (55,2%) legitymowała się wykształceniem średnim i wyższym, co czwarta osoba miała wykształcenie zawodowe, a wykształcenie co piątej osoby było najniższe. Przedstawicielki tej grupy były lepiej wykształcone od mężczyzn ponieważ aż 59,6% z nich miało wykształcenie średnie lub wyższe.

Prawie połowa członków tej grupy (49,4%) nie miała żadnego doświadczenia zawodowego, co również w większym stopniu dotyczyło kobiet niż mężczyzn.

Bezrobotni do 25 roku życia to grupa o najniższym udziale procentowym osób pozostających w rejestrach urzędów pracy powyżej jednego roku (23,1%) oraz najwyższym

udziale procentowym osób pozostających bez pracy przez okres nie dłuższy niż 6 miesięcy (63,6%).

Maleje bezrobocie wśród ludzi młodych. Obecnie młode, mobilne i coraz lepiej wykształcone osoby szukające pracy, znajdują ją często poza Polską. Ponadto urzędy pracy od lat przeznaczają znaczne środki na udzielanie młodym ludziom pomocy w wejściu na rynek pracy. Są to działania efektywne, czego świadectwem jest spadkowy trend udziału tej grupy w statystykach urzędu pracy (z 25,6% w 2005 roku do 21% w 2007 roku).

2.9. BEZROBOTNI POWYŻEJ 50 ROKU ŻYCIA

Liczba przedstawicieli tej grupy osób bezrobotnych wg stanu na koniec grudnia 2007 roku wynosiła 22 765 osób i zmniejszyła się o 6 253 osób, tj. o 21,5%, w porównaniu ze stanem na koniec roku poprzedniego. A zatem z rejestrów urzędów pracy ubył co czwarta osoba reprezentująca tę grupę.

Tabela 2.2. Struktura bezrobocia wśród osób powyżej 50 roku życia w latach 2006-2007

Wyszczególnienie		2006 rok		2007 rok		Dynamika 2006=100%
		liczba bezrobotnych	procentowy udział do ogółu bezrobotnych	liczba bezrobotnych	procentowy udział do ogółu bezrobotnych	
czas pozostawania bez pracy	do 1 m-ca	1 659	5,7	1 882	8,3	113,4
	1-3 m-cy	2 984	10,3	3 251	14,3	108,9
	3-6 m-cy	2 611	9,0	2 223	9,7	85,1
	6-12 m-cy	3 835	13,2	2 979	13,1	77,7
	12-24 m-cy	4 424	15,2	3 237	14,2	73,2
	pow. 24 m-cy	13 505	46,6	9 193	40,4	68,1
wykształce- nie	wyższe	758	2,6	659	2,9	86,9
	policealne i śr. zawod.	4 415	15,2	3 876	17,0	87,8
	śr. ogólnokształcące	1 622	5,6	1 363	6,0	84,0
	zasadnicze zawodowe	7 803	26,9	6 242	27,4	80,0
	gimnazjalne i poniżej	14 420	49,7	10 625	46,7	73,7
staż pracy	do 1 roku	2 671	9,2	1 996	8,8	74,7
	1-5 lat	1 820	6,3	1 492	6,6	82,0
	5-10 lat	2 262	7,8	1 822	8,0	80,5
	10-20 lat	6 380	22,0	5 289	23,2	82,9
	20-30 lat	10 455	36,0	7 863	34,5	75,2
	30 lat i więcej	3 394	11,7	2 743	12,0	80,8
	bez stażu	2 036	7,0	1 560	6,9	76,6
Ogółem		29 018	100,0	22 765	100,0	78,5

Jest to grupa osób bezrobotnych o niskim poziomie wykształcenia. Prawie połowa tej populacji legitymuje się wykształceniem gimnazjalnym i poniżej, a co czwarty jej przedstawiciel posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe.

Co druga osoba reprezentująca tę grupę pozostaje w bezrobociu powyżej 12 miesięcy, przy czym aż 40,4% tej populacji pozostaje bez zatrudnienia ponad dwa lata.

Co trzecia osoba bezrobotna posiada staż zawodowy w przedziale od 20-30 lat, a co czwarta w przedziale od 10-20 lat. Równocześnie jednak co szósta osoba posiada staż pracy nie przekraczający pięciu lat, a 6,9% osób nie posiada żadnego udokumentowanego stażu pracy.

Udział kobiet w tej grupie osób bezrobotnych na przestrzeni lat 2005-2007 wzrósł z 45,6% do 50,5%. Posiadały one w większości wyższe wykształcenie niż mężczyźni w wieku powyżej 50 roku życia. Wg stanu na koniec 2007 roku 68,8% z nich legitymowało się wykształceniem zawodowym i niższym, wobec aż 79,5% wartości tego wskaźnika dla odpowiadających im mężczyzn. Blisko 2/3 z nich pozostawało bezrobotnymi powyżej 12 miesięcy, natomiast mniej niż połowa mężczyzn z tej grupy nie pracowała powyżej jednego roku.

Bezrobotni powyżej 50 roku życia mają duże trudności ze znalezieniem zatrudnienia ze względu na niski poziom wykształcenia i długie pozostawanie w rejestrach osób bezrobotnych. Osoby te czują się dyskryminowane przez pracodawców, co nasila pasywność ich postaw. Pracodawcy obawiają się niedyspozycyjności zdrowotnej często notowanej w tej grupie oraz mniejszej niż u ludzi młodych kreatywności i dynamiczności jej przedstawicieli.

2.10. DŁUGOTRWALE BEZROBOTNI

W rejestrach urzędów pracy w końcu 2007 roku znajdowało się 67 437 osób długotrwale bezrobotnych, tj. blisko 60% ogólnej liczby osób bezrobotnych. Udział ten w stosunku do 2006 roku obniżył się o 2,8 punktu procentowego.

Wśród osób długotrwale bezrobotnych 40,3% stanowiły osoby młode do 34 roku życia. Długotrwale bezrobotne kobiety w tym przedziale wiekowym są liczniej reprezentowane niż mężczyźni (stanowią one prawie 81% ogólnej liczby osób w tej kategorii wiekowej).

W 2007 roku udział długotrwale bezrobotnych kobiet w wieku powyżej 45 roku życia był niższy niż udział przedstawicieli tego przedziału wiekowego w całej populacji osób długotrwale bezrobotnych (31,6% dla kobiet wobec 38,2% dla ogółu).

Ponad 2/3 osób długotrwale bezrobotnych legitymuje się wykształceniem zawodowym i niższym.

W 2007 roku blisko połowa grupy tj. 45,7% pozostawała w ewidencji urzędów pracy powyżej 24 miesięcy, przy czym dla kobiet procent ten był wyższy i wynosił 49,5%. W roku

poprzednim wskaźniki te były jeszcze mniej korzystne i wynosiły odpowiednio 50,6% i 54,6%. Co piąta osoba w tej populacji nie posiadała stażu pracy.

Tabela 2.3. Struktura bezrobocia wśród osób długotrwale bezrobotnych w latach 2006-2007

Wyszczególnienie		2006 rok		2007 rok		Dynamika
		liczba bezrobotnych	procentowy udział do ogółu bezrobotnych	liczba bezrobotnych	procentowy udział do ogółu bezrobotnych	2006=100%
czas pozostawania bez pracy	do 1 m-ca	3 932	3,7	3 217	4,8	81,8
	1-3 m-cy	7 812	7,4	7 141	10,6	91,4
	3-6 m-cy	6 937	6,5	5 361	7,9	77,3
	6-12 m-cy	8 491	8,0	5 581	8,3	65,7
	12-24 m-cy	25 169	23,8	15 283	22,7	60,7
	pow. 24 m-cy	53 568	50,6	30 854	45,7	57,6
wiek	18-24 lat	17 672	16,7	8 981	13,3	50,8
	25-34 lat	28 385	26,8	18 220	27,0	64,2
	35-44 lat	23 115	21,8	14 439	21,4	62,5
	45-54 lat	29 424	27,8	19 504	28,9	66,3
	55-59 lat	6 463	6,1	5 419	8,0	83,8
	60-64 lat	850	0,8	874	1,3	102,8
wykształcenie	wyższe	3 864	3,6	2 950	4,4	76,3
	policealne i śr. zawod.	21 539	20,3	14 269	21,2	66,2
	śr. ogólnokształcące	6 749	6,4	4 650	6,9	68,9
	zasadnicze zawodowe	35 751	33,8	21 382	31,7	59,8
	gimnazjalne i poniżej	38 006	35,9	24 186	35,9	63,6
staż pracy	do 1 roku	17 191	16,2	10 999	16,3	64,0
	1-5 lat	20 684	19,5	12 991	19,3	62,8
	5-10 lat	14 253	13,5	9 232	13,7	64,8
	10-20 lat	19 579	18,5	12 375	18,3	63,2
	20-30 lat	11 814	11,2	7 547	11,2	63,9
	30 lat i więcej	1 563	1,5	1 105	1,6	70,7
	bez stażu	20 825	19,6	13 188	19,6	63,3
Ogółem	105 909	100,0	67 437	100,0	63,7	

Długotrwale bezrobocie ma szereg negatywnych aspektów, a w szczególności: utrwała syndrom tzw. „wyczonej bezradności”, a zdobyte wcześniej umiejętności zawodowe stają się zdezaktualizowane. Urzędy pracy, mimo niewystarczającego zainteresowania tą grupą osób bezrobotnych ze strony pracodawców, aktywnie promują aktywizację tych osób, co znalazło odzwierciedlenie w zmniejszeniu się ich liczby w rejestrach osób bezrobotnych.

2.11. NIEPEŁNOSPRAWNI

Liczba bezrobotnych osób niepełnosprawnych w województwie wielkopolskim na koniec 2007 wynosiła 5 100, tj. 4,5% ogólnej liczby osób bezrobotnych. W grupie tej przeważały kobiety, które stanowiły 54,3%.

Udział osób niepełnosprawnych w rejestrach urzędów pracy wzrósł z 3,4% w 2006 roku do 4,5% w 2007 roku.

Tabela 2.4. Struktura bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych w latach 2006-2007

Wyszczególnienie		2006 rok		2007 rok		Dynamika 2006=100%
		liczba bezrobotnych	procentowy udział do ogółu bezrobotnych	liczba bezrobotnych	procentowy udział do ogółu bezrobotnych	
czas pozostawania bez pracy	do 1 m-ca	389	6,8	402	7,9	103,3
	1-3 m-cy	819	14,4	843	16,5	102,9
	3-6 m-cy	733	12,9	677	13,3	92,4
	6-12 m-cy	871	15,3	731	14,3	83,9
	12-24 m-cy	1 019	17,9	741	14,5	72,7
	pow. 24 m-cy	1 860	32,7	1 706	33,5	91,7
wiek	18-24 lat	616	10,8	459	9,0	74,5
	25-34 lat	1 094	19,2	817	16,0	74,7
	35-44 lat	1 013	17,8	917	18,0	90,5
	45-54 lat	2 282	40,1	2 061	40,4	90,3
	55-59 lat	596	10,5	721	14,1	121,0
	60-64 lat	90	1,6	125	2,5	138,9
wykształce- nie	wyższe	141	2,5	145	2,8	102,8
	policealne i śr. zawod.	956	16,8	834	16,4	87,2
	śr. ogólnokształcące	290	5,1	316	6,2	109,0
	zasadnicze zawodowe	2 148	37,7	1 803	35,3	83,9
	gimnazjalne i poniżej	2 156	37,9	2 002	39,3	92,9
staż pracy	do 1 roku	781	13,7	712	13,9	91,2
	1-5 lat	917	16,1	810	15,9	88,3
	5-10 lat	760	13,4	662	13,0	87,1
	10-20 lat	1 246	21,9	1 123	22,0	90,1
	20-30 lat	1 073	18,9	1 003	19,7	93,5
	30 lat i więcej	201	3,5	188	3,7	93,5
	bez stażu	713	12,5	602	11,8	84,4
Ogółem	5 691	100,0	5 100	100,0	89,6	

Najliczniej reprezentowaną przez osoby niepełnosprawne grupą wiekową jest przedział od 45 do 54 roku życia (40,4% ogólnej liczby bezrobotnych osób niepełnosprawnych). Udział osób młodych do 34 roku życia w tej populacji stanowi 25%.

Rynek pracy stawia wysokie wymagania dotyczące kwalifikacji, tymczasem struktura wykształcenia niepełnosprawnych bezrobotnych w Wielkopolsce stanowi ogromne wyzwanie dla służb prozatrudnieniowych. Tylko 2,8% z tej grupy posiadało na koniec 2007 roku wykształcenie wyższe, 16,4% policealne i średnie zawodowe, a 6,2% średnie ogólnokształcące.

Większość osób niepełnosprawnych legitymuje się wykształceniem zawodowym (35,3%) oraz gimnazjalnym i poniżej (39,3%). Niski poziom wykształcenia w połączeniu z często znaczną niepełnosprawnością nie czyni z tej grupy osób bezrobotnych atrakcyjnych pracowników.

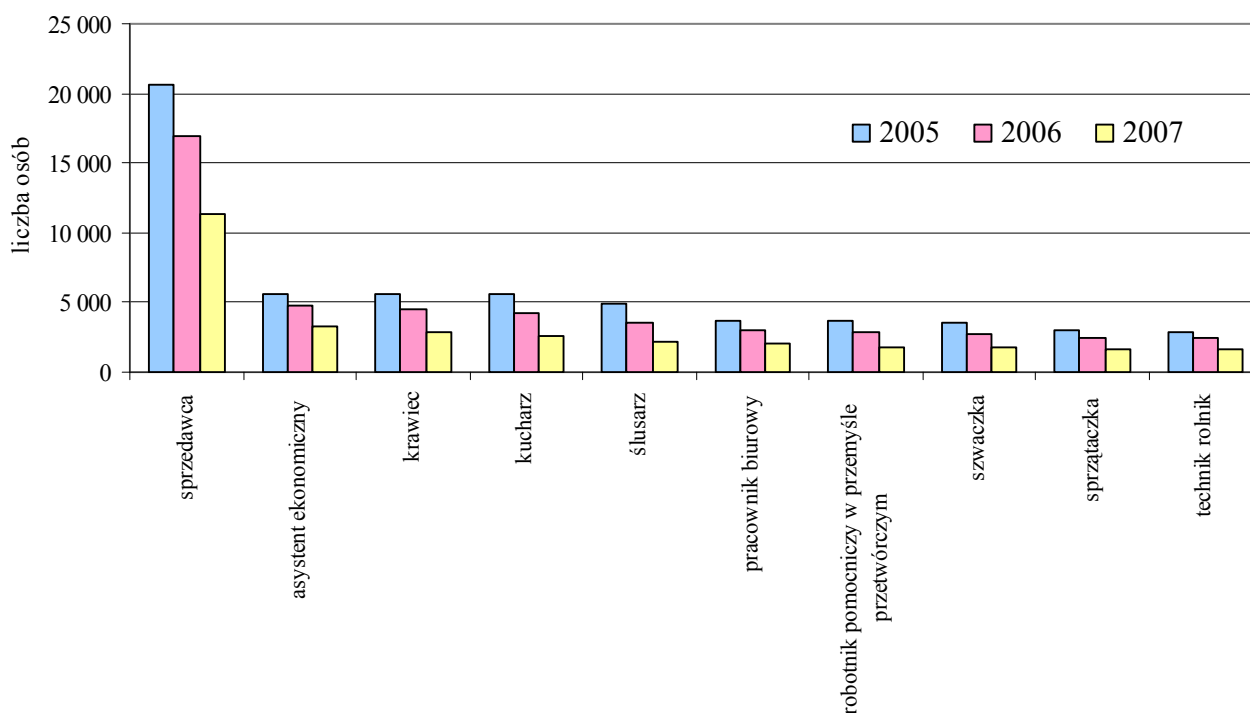
2.12. BEZROBOTNI WG ZAWODÓW I SPECJALNOŚCI

Lista zawodów w największym stopniu generujących bezrobocie od lat jest niezmienna, notowano tylko okresowe zmiany ich pozycji w rankingu.

W tabeli i na wykresie zamieszczono informacje dotyczące kształtowania się w latach 2005-2007 wielkości liczbowych opisujących bezrobocie dotyczące dziesięciu zawodów reprezentowanych przez najliczniejsze grupy bezrobotnych. W 2007r. w porównaniu z rokiem poprzednim we wszystkich tych profesjach nastąpiło obniżenie wartości bezwzględnych spowodowane znacznym spadkiem bezrobocia.

Tabela 2.5. Zawody najliczniej występujące wśród osób bezrobotnych (porównanie lat 2005-2007)

Lp.	Zawód	liczba bezrobotnych zarejestrowanych na koniec roku			wzrost/ spadek 2007-2006
		2005	2006	2007	
1.	sprzedawca	20 682	16 966	11 367	-5 599
2.	asystent ekonomiczny (zawód szkolny: technik ekonomista)	5 601	4 836	3 313	-1 523
3.	krawiec	5 587	4 482	2 802	-1 680
4.	kucharz	5 562	4 244	2 610	-1 634
5.	ślusarz	4 955	3 525	2 178	-1 347
6.	pracownik biurowy (zawód szkolny: technik prac biurowych)	3 745	2 978	1 997	-981
7.	robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	3 703	2 813	1 771	-1 042
8.	szwaczka	3 604	2 788	1 718	-1 070
9.	sprzątaczką	3 002	2 488	1 637	-851
10.	technik rolnik	2 935	2 362	1 618	-744

Wykres 2.9. Zawody najliczniej występujące wśród bezrobotnych w latach 2005-2007

Od lat niekwestionowanym liderem wśród zawodów z największą liczbą osób bezrobotnych jest zawód sprzedawcy. Zawód ten w rejestrach wielkopolskich urzędów pracy, zarówno w 2006 roku, jak i w latach wcześniejszych, reprezentowała co dziesiąta osoba bezrobotna. Takie kwalifikacje posiada obecnie co siódma, a rok temu co szósta, bezrobotna kobieta. Jest tak dlatego, że bardzo łatwo go zdobyć ze względu na stosunkowo nieskomplikowany zakres zadań i umiejętności potrzebnych do jego wykonywania. Pozwala to na szybkie przyuczenie się do świadczenia tego rodzaju pracy osobom nie posiadającym potrzebnego wykształcenia i doświadczenia, na co szansę daje wysoka fluktuacja kadr od lat notowana w tym zawodzie.

Na uwagę zasługuje, że ponad ¼ kobiet w rejestrach osób bezrobotnych województwa wielkopolskiego reprezentuje tylko cztery zawody, tj.: sprzedawca, asystent ekonomiczny, krawiec i kucharz.

Znaczny udział w strukturze bezrobocia wg zawodów i specjalności mają osoby bezrobotne bez zawodu, mające wykształcenie średnie ogólnokształcące, gimnazjalne i poniżej, nie posiadające żadnych kwalifikacji zawodowych. Grupa ta stanowiła 18,8% ogólnej liczby osób bezrobotnych i w porównaniu z rokiem poprzednim uległa nieznacznemu zwiększeniu.

3. AKTYWIZACJA BEZROBOTNYCH W POWIATOWYCH URZĘDACH PRACY

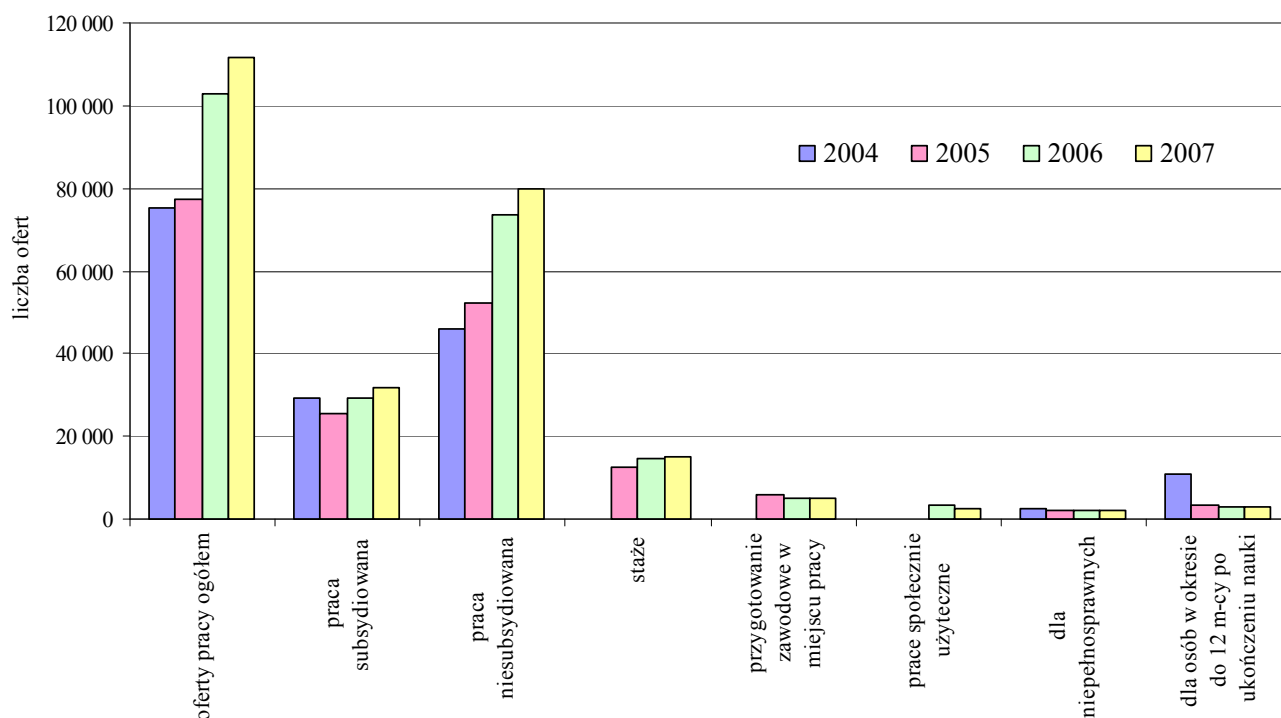
3.1. OFERTY PRACY

Liczba ofert pracy pozyskanych przez powiatowe urzędy pracy wyniosła 111 674. Analizując ostatnie cztery lata, widoczna jest stała tendencja wzrostowa. Pozytywnym zjawiskiem jest przyrost niesubsydiowanych miejsc pracy, przy jednoczesnym utrzymaniu się poziomu zatrudnienia subsydiowanego. Spośród wszystkich ofert pracy pozyskanych przez powiatowe urzędy pracy, niespełna 32 tysiące dotyczyło zatrudnienia subsydiowanego (28,5%).

Od 2004 roku urzędy pracy zdobywają coraz większą liczbę ofert pracy w ogóle, tj:

- w 2007r. – 111 674, w tym niesubsydiowanych 79 838 tj. 71,5%,
- w 2006r. – 102 870, w tym 73 575 tj. 71,5%,
- w 2005r. – 77 490, w tym 52 147 tj. 67,3%,
- w 2004r. – 75 247, w tym 46 099 tj. 61,3%.

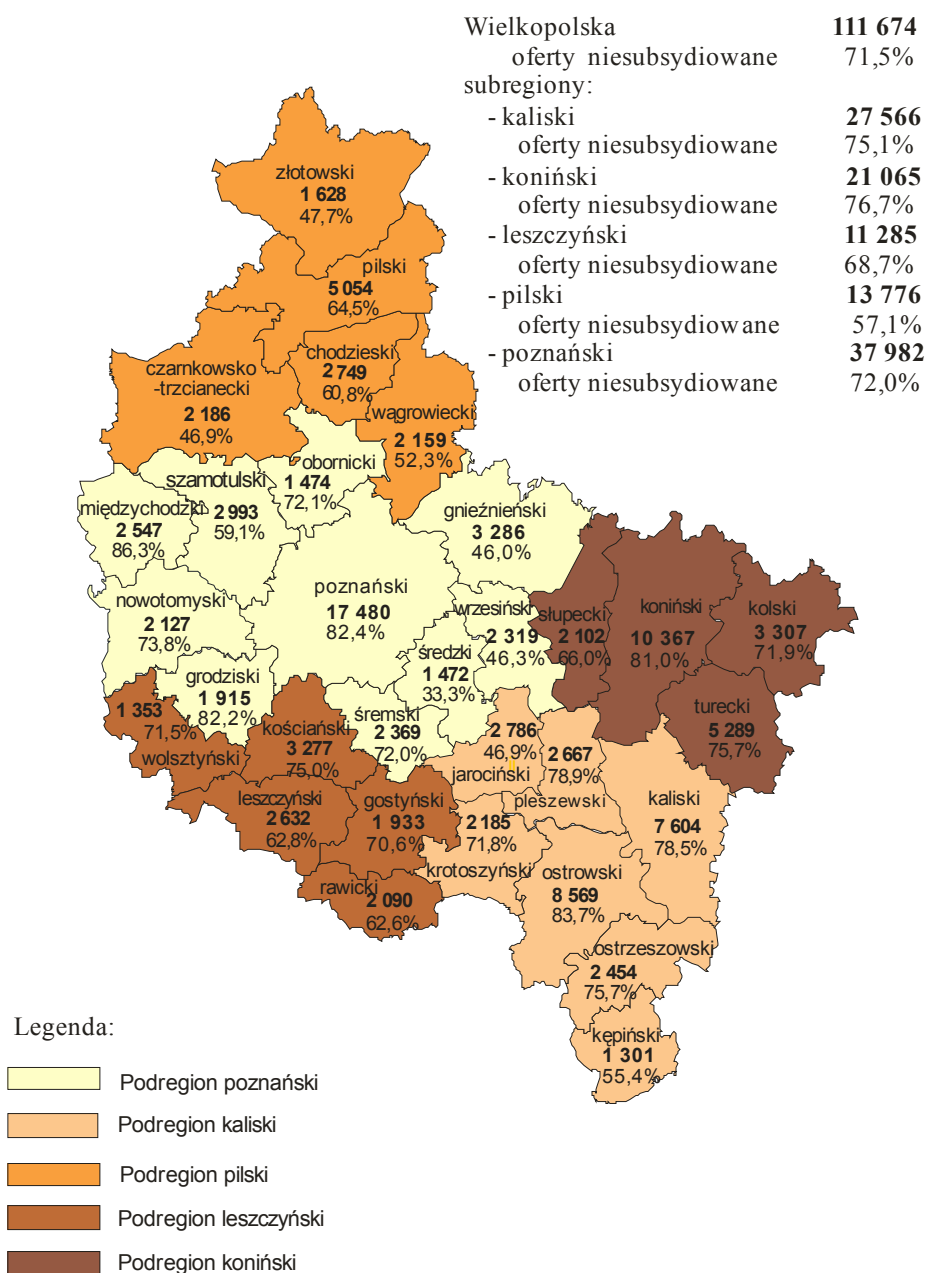
W latach 2004-2007 dynamika pozyskania niesubsydiowanych miejsc zatrudnienia wyniosła 73,2%.

Wykres 3.1. Oferty pracy w latach 2004-2007

Zatrudnienie subsydiowane w subregionach województwa wielkopolskiego kształtuje się nierównomiernie. W subregionach konińskim i kaliskim ponad $\frac{3}{4}$ pozyskanych miejsc pracy to stanowiska pracy niesubsydiowanej, natomiast w subregionie pilskim wskaźnik ten wyniósł 57,1%. W skali powiatów rozpiętości te były jeszcze większe: od 86,3% w powiecie międzychodzkiem do 33,3% w powiecie średzkim.

Oferty pracy zgłoszone do powiatowych urzędów pracy w 2007 roku
oraz udział procentowy ofert pracy niesubsydiowanej

Wśród zgłoszeń ofert na subsydiowane miejsca pracy największą popularnością cieszyły się staże 15 025 zgłoszeń w powiatowych urzędach pracy i przygotowanie zawodowe 5 120 zgłoszeń. Należy dodać, że do zgłoszonych ofert pracy wlicza się wyżej wymienione formy aktywizacji zawodowej, jednakże w praktyce nie są to oferty pracy etatowej, bowiem nie wszyscy pracodawcy deklarują dalsze zatrudnienie po zakończonym okresie odbywania stażu czy przygotowania zawodowego. Ponadto zgłoszenia wolnych miejsc pracy nie mają bezpośredniego przełożenia na liczbę podjęć pracy. Wpływa na to kilka czynników:

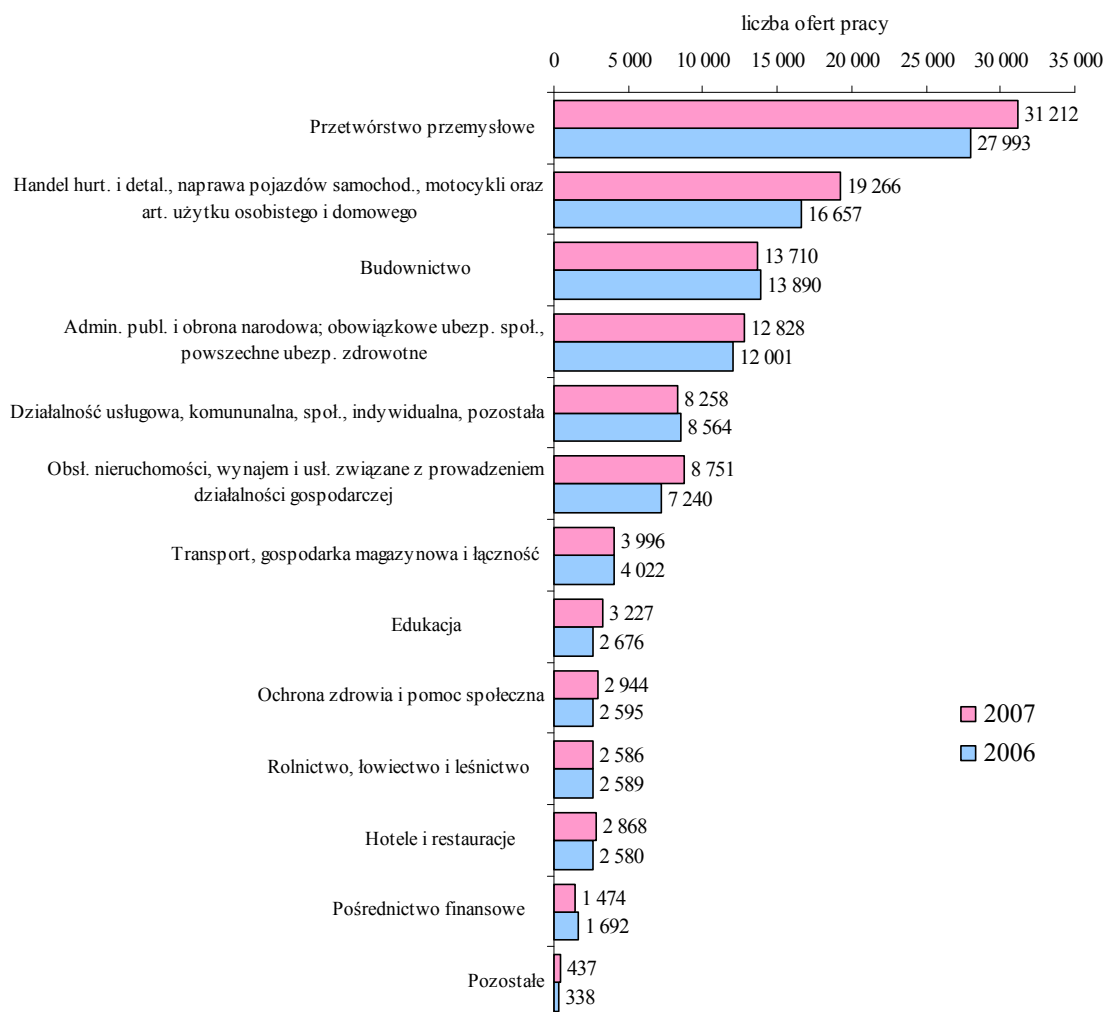
- ✓ trudności w znalezieniu odpowiednich kandydatów na oferty pracy,
- ✓ zbyt duże rozbieżności pomiędzy pracodawcami i kandydatami do pracy w zakresie warunków pracy i wynagrodzenia,
- ✓ korzystanie przez pracodawców równoległe z różnych źródeł rekrutacji kandydatów do pracy.

Dzięki stale malejącej liczbie osób bezrobotnych, nawet utrzymanie dotychczasowego poziomu subsydiowanych ofert pracy, umożliwi aktywizację większej procentowo liczby osób bezrobotnych. W okresie ostatnich kilku lat rynek pracy uległ diametralnej zmianie. Obecnie coraz powszechniejsza jest sytuacja, gdzie praca czeka na pracownika. Urzędy pracy mają kłopoty nie tylko ze względu na jakościowe, ale także ilościowe deficyty kapitału ludzkiego, reprezentowanego przez bezrobotnych pozostałych w ich rejestrach.

3.1.1. OFERTY PRACY WEDŁUG RODZAJU DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Najwięcej zgłoszonych miejsc pracy pochodziło z przetwórstwa przemysłowego 31 212 ofert, handlu 19 266 i budownictwa 13 710. Znaczna liczba ofert pracy została zgłoszona przez administrację publiczną 12 828. Prawdopodobnie wynika to z dużego zapotrzebowania podmiotów z tej sekcji na staże i przygotowanie zawodowe. W porównaniu z rokiem 2006 liczba ofert pracy wzrosła, jednak nie we wszystkich branżach. W budownictwie (F) oraz w działalności usługowej, komunalnej, społecznej i indywidualnej (O) nastąpiły nieznaczne spadki liczby zgłoszonych ofert pracy.

Podobnie jak w poprzednim roku, w niektórych sekcjach działalności gospodarczej liczba rejestrujących się osób bezrobotnych była niższa niż liczba ofert pracy. Zjawisko to miało miejsce w sekcjach: F (budownictwo), I (transport, gospodarka magazynowa, łączność), J (pośrednictwo finansowe), K (obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej), L (administracja publiczna i obrona narodowa), M (edukacja).

Wykres 3.2. Oferty pracy wg rodzaju działalności

3.1.2. OFERTY PRACY WEDŁUG ZAWODÓW

Zapotrzebowanie na pracowników zgłaszane w 2007 roku przez pracodawców w powiatowych urzędach pracy cechuje zbliżona do roku poprzedniego i względnie stała od kilku lat, struktura pod względem popytu na pracę. Jak co roku, najwięcej ofert pracy było kierowanych dla sprzedawców. Warto podkreślić, że bardzo duże zapotrzebowanie zgłaszano na następujące stanowiska: robotnik gospodarczy, pracownik biurowy, szwaczka, robotnik pomocniczy w przetwórstwie, robotnik budowlany, magazynier, malarz, ślusarz, kierowca samochodu ciężarowego, pracownik ochrony mienia i osób.

Na podstawie wskaźnika obliczonego stosunkiem liczby ofert pracy zgłoszonych w 2007r. do urzędów pracy do liczby nowozarejestrowanych w tym samym okresie wyłoniono

10 zawodów o najwyższym wskaźniku zapotrzebowania. Najwidoczniejsze braki odczuwane są w zawodach: telemarketer (liczba ofert pracy dwudziestopięciokrotnie większa od liczby osób bezrobotnych), kierowca ciągnika siodłowego (19 ofert pracy na jedną osobę bezrobotną), robotnik przy pracach prostych w przemyśle (7 ofert na jednego kandydata).

Tabela 3.1. Liczba ofert pracy przewyższająca liczbę nowo zarejestrowanych bezrobotnych

Lp.	Zawód	liczba bezrobotnych nowo zarejestrowanych w 2007 roku	liczba ofert pracy zgłoszonych w 2007 roku	liczba ofert pracy przypadająca na 1 osobę
1.	telemarketer	17	437	25,7
2.	kierowca ciągnika siodłowego	17	328	19,3
3.	goniec	30	216	7,2
4.	zbrojarz	87	554	6,4
5.	operator koparek i zwalowarek	67	316	4,7
6.	brukarz	133	600	4,5
7.	kierowca autobusu	53	235	4,4
8.	kasjer handlowy	207	898	4,3
9.	robotnik gospodarczy	2 102	8 520	4,1
10.	operator obrabiarek sterowanych numerycznie	52	208	4,0

Z kolei zestawienie obrazujące zawody, w których liczba bezrobotnych rejestrujących się w urzędach w 2007r. odbiega od zapotrzebowania zgłaszanego od pracodawców, wyłania na pierwszym miejscu politologa, dalej zawody związane z rolnictwem i telekomunikacją. Trudności z otrzymaniem oferty pracy miały także osoby z kwalifikacjami uprawniającymi do wykonywania zawodu technik hotelarstwa. Należy dodać, że jest to jeden z popularniejszych zawodów kształconych w Wielkopolsce.

Tabela 3.2. Liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych przewyższająca liczbę ofert pracy

Lp.	Zawód	liczba ofert pracy zgłoszonych w 2007 roku	liczba bezrobotnych nowo zarejestrowanych w 2007 roku	liczba osób przypadająca na 1 ofertę pracy
1.	Politolog	1	778	778,0
2.	Rolnik pracujący na własne potrzeby	2	884	442,0
3.	Technik mechanizacji rolnictwa	1	380	380,0
4.	Technik telekomunikacji	1	267	267,0
5.	Filolog - filologia polska	1	239	239,0
6.	Tkacz	1	204	204,0
7.	Technik urządzeń sanitarnych	1	166	166,0
8.	Organizator usług hotelarskich (zawód szkolny: Technik hotelarstwa)	3	398	132,7
9.	Technik technologii żywności - produkcja piekarsko-ciastkarska	1	94	94,0
10.	Technik rolnik	23	2 140	93,0

3.2. AKTYWNE FORMY PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU

W 2007 roku w stosunku do roku poprzedniego o 3 258 wzrosła globalna liczba osób objętych aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu, osiągając wielkość 50 047. Z podjęcia pracy subsydiowanej (tj. prac interwencyjnych, robót publicznych, dotacji i innych prac subsydiowanych) skorzystało 14 529 osób, tj. 13,3% ogólnej liczby osób bezrobotnych wyłączonych z ewidencji z powodu podjęcia pracy.

Tabela 3.3. Aktywizacja bezrobotnych w ramach aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu w latach 2005-2007

Aktywne formy	Liczba aktywizowanych bezrobotnych w latach						dynamika % 2006=100
	2005		2006		2007		
	liczba bezrobotnych	struktura %	liczba bezrobotnych	struktura %	liczba bezrobotnych	struktura %	
prace interwencyjne	3 875	8,6	3 490	7,5	2 528	5,1	72,4
roboty publiczne	4 495	10,0	2 930	6,3	3 444	6,9	117,5
udzielone dotacje i pożyczki	4 022	8,9	5 587	11,9	8 282	16,5	148,2
szkolenia	13 526	30,0	12 758	27,2	14 080	28,1	110,4
staże i przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	18 517	41,0	18 526	39,6	18 588	37,2	100,3
prace społecznie użyteczne	—	—	3 137	6,7	2 850	5,7	90,9
inne prace subsydiowane	691	1,5	361	0,8	275	0,5	76,2
ogółem	45 126	100,0	46 789	100,0	50 047	100,0	107,0
% osób objętych aktywizacją do średniorocznej liczby osób bezrobotnych	20,4		24,6		36,9		×

W analizowanym okresie najpopularniejszą formą aktywizacji były staże i przygotowanie zawodowe w miejscu pracy (łącznie 18 588 osób), szkolenia (14 080 osób) oraz dotacje i refundacje (8 282 osoby). Prowadzona w 2007 roku przez urzędy pracy w Wielkopolsce polityka rynku pracy oparta na promocji tych właśnie form wsparcia spowodowała, że o prawie połowę w stosunku do 2006r. wzrosła liczba osób, które zdecydowały się na utworzenie trwałego miejsca pracy przy pomocy dotacji bądź refundacji. Ten rodzaj pomocy bezrobotnym jest coraz bardziej doceniany przez urzędy pracy, uznawany za przynoszący największe korzyści. Stąd też dobre pomysły biznesowe bezrobotnych są chętnie wspierane finansowo, maksymalnie do wysokości 5-krotności przeciętnego wynagrodzenia. Z ogółu dotacji 57,5% przeznaczono na rozpoczęcie działalności gospodarczej, pozostałe 42,5% wykorzystali pracodawcy na doposażenie istniejącego stanowiska lub utworzenie nowego miejsca pracy.

W szkoleniach organizowanych przez powiatowe urzędy pracy w 2007 roku uczestniczyło 14 080 osób, tj. o ponad 10% więcej aniżeli rok wcześniej. W ogólnej liczbie aktywizowanych osób stanowili oni 28,1%.

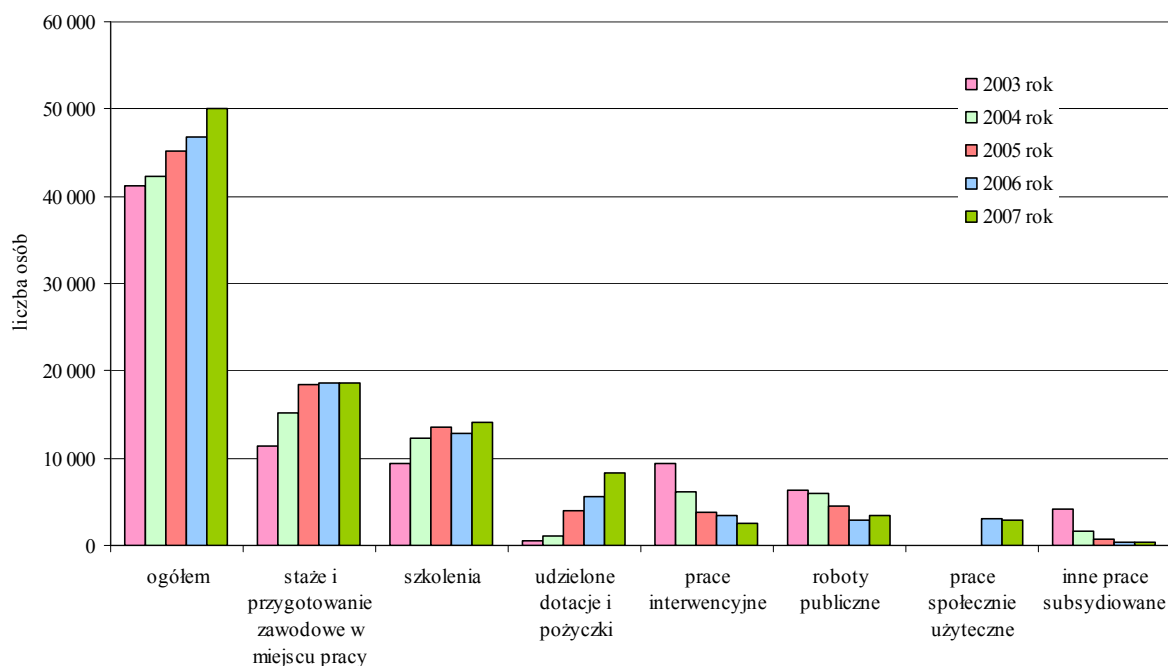
Spośród bezrobotnych najczęściej na szkolenia urzędy pracy kierowały osoby długotrwale bezrobotne (4 921 osób tj. o prawie 200 osób więcej niż w 2006 roku), dając im

szansę, poprzez zdobycie nowych kwalifikacji, bądź nabycie nowych umiejętności na ponowne wejście na rynek pracy. Drugą kategorią bezrobotnych z grupy ryzyka najliczniej biorących udział w szkoleniach były osoby młode do 25 roku życia. Ich liczba w odniesieniu do roku 2006 była zdecydowanie niższa i wynosiła 4 386 osób, tj. o 947 mniej. Tą formą wsparcia objęto 1 309 osób powyżej 50 roku życia.

Ze staży i przygotowania zawodowego w miejscu pracy skorzystało łącznie 18 588 osób, co niewiele, bo tylko o 62 osoby in plus odbiegało od poziomu z 2006 roku. Staże i przygotowanie zawodowe stanowiły 37,2% ogółu osób aktywizowanych.

Staże kierowane są do ludzi młodych, którzy nie przekroczyli 25 roku życia, a w przypadku absolwentów szkół wyższych 27 lat, natomiast przygotowanie zawodowe do osób bezrobotnych wymienionych w art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z wyłączeniem osób młodych do 25 roku życia.

Wykres 3.3. Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w latach 2003-2007

W związku z preferowaniem ww. form aktywizacji na popularności tracą prace interwencyjne (w 2007 roku liczba zatrudnionych w tej formie osób spadła aż o 27,6%). W roku 2007 do prac interwencyjnych skierowano 2 528 osób bezrobotnych, co stanowiło 17,4% ogólnej liczby podjęć pracy subsydiowanej i zaledwie 5% ogólnej liczby osób aktywizowanych.

Roboty publiczne to forma subsydiowanego zatrudnienia skierowana przede wszystkim do osób długotrwale bezrobotnych bez kwalifikacji, doświadczenia i wykształcenia, samotnie wychowujących dzieci, po odbyciu kary pozbawienia wolności.

Roboty publiczne organizowane są w gminach. W 2007 roku zatrudnienie w tej formie podjęło 3 444 bezrobotnych, tj. o 17,5% więcej niż rok wcześniej, co stanowiło 6,9% ogółu aktywizowanych bezrobotnych. Ta forma zatrudnienia wykorzystywana jest przez samorządy powiatowe w programach skierowanych do osób mających problemy ze znalezieniem zatrudnienia na otwartym rynku pracy.

3.3. PORADNICTWO ZAWODOWE

W 2006 roku w powiatowych urzędach pracy z terenu Wielkopolski było zatrudnionych 55 doradców zawodowych, czyli o 12 więcej niż w roku poprzednim i o 19 więcej niż w 2005 roku. W dwóch powiatowych urzędach pracy, tj. międzychodzkiem i śremskim, doradcy nie zostali zatrudnieni. Mimo postępującego spadku liczby osób bezrobotnych, doradcy zawodowi udzielili w ubiegłym roku 27 tysięcy porad zawodowych i udzielili informacji zawodowej blisko 9 tysiącom osób. Poradnictwem grupowym zostało objętych prawie 700 grup, a z grupowej informacji zawodowej skorzystało ponad 6 000 osób. Powiatowe urzędy pracy przeprowadzały także zajęcia aktywizacyjne realizowane w ramach aktywnego poszukiwania pracy. Łącznie z różnych form usług świadczonych przez doradców zawodowych skorzystało ponad 37 tysięcy osób. Oznacza to, że przeciętnie w roku jeden doradca z powiatowego urzędu pracy pomagał, poprzez porady lub informacje, około 680 osobom. W stosunku do poprzedniego roku nastąpił więc wyraźny postęp w zakresie dostępności doradców dla osób bezrobotnych, gdyż w 2006 roku jeden doradca zawodowy obsługiwał blisko 1 300 osób rocznie. Należy przy tym pamiętać, że obsługa jednego klienta, w pionie poradnictwa zawodowego wymaga niekiedy wielogodzinnych działań. Ponadto, bezrobotni pozostali w rejestrach, w większości kwalifikują się do tak zwanych klientów trudnych (długotrwale bezrobotnych, z niskimi kwalifikacjami, z podstawowym wykształceniem). Praca z takimi klientami wymaga poświęcenia większej ilości czasu.

Poradnictwo zawodowe w powiatowych urzędach pracy było realizowane w następujących formach:

- ✓ poradnictwo indywidualne, świadczone w oparciu o kartę usług doradczych, bazujące na przeprowadzonych rozmowach doradczych, wzbogacone testami preferencji zawodowych, pogłębionymi wywiadami, ćwiczeniami. W powiatowych urzędach pracy zatrudniających

psychologa przeprowadzono badania w oparciu o testy psychologiczne. Realizowano poradnictwo z zastosowaniem Indywidualnego Planu Działania.

✓ poradnictwo grupowe – prowadzone w formie zajęć warsztatowych i szkoleń – poniżej przykładowe tematy:

- „Warsztaty aktywnego poszukiwania pracy”,
- „Asertywność na co dzień i w poszukiwaniu pracy”,
- „Trening aktywnego działania”,
- „Poznaj swoją kreatywność”,
- „Warsztaty samopoznania”,
- „Samodzielność w pierwszej pracy”,
- „Negocjacje”.

Dla zainteresowanych wyjazdem zagranicznym, urzędy pracy przygotowały specjalne zajęcia warsztatowe, poniżej parę przykładów:

- „Szukam pracy w Polsce i za granicą przez Internet”,
- „Anglia okay”,
- „Praca za granicą – kierunek Dania”,
- „Praca za granicą – kierunek Holandia”,
- „Warunki życia i pracy w Hiszpanii”.

Kolejnym popularnym w 2007 roku tematem zajęć warsztatowych i informacyjnych w powiatowych urzędach pracy była przedsiębiorczość oraz zagadnienia związane z zakładaniem i prowadzeniem własnego biznesu m.in. informacje na temat procedur rejestracji firmy, możliwości uzyskania środków finansowych itp. Ćwiczenia i techniki wykorzystywane na warsztatach służyły uczestnikom w dokonaniu samooceny pod kątem cech, zainteresowań zawodowych oraz predyspozycji w kierunku przedsiębiorczości.

Przykłady zrealizowanych zajęć:

- „Przedsiębiorczość – czy ja się do tego nadaję”,
- „Działaj – Zostań Przedsiębiorcą”,
- „Zakładam własną firmę”.

Nową metodą, którą wykorzystywano w ramach poradnictwa indywidualnego i grupowego wśród osób długotrwale bezrobotnych, jest „Metoda Hiszpańska – rozwijanie indywidualnych cech ułatwiających zdobycie zatrudnienia”. Metoda ma na celu ograniczenie barier psychicznych powodujących brak motywacji do podejmowania działań związanych z brakiem pracy. W roku 2007 poradnictwo według tej metody realizował PUP w Ostrowie Wlkp.

Ciekawą inicjatywą były również wyjazdowe Warsztaty psychologiczno-doradcze połączone z opracowaniem Indywidualnego Planu Działania, zorganizowane przez PUP w Czarnkowie. Warsztaty obejmowały: trening motywacyjny z elementami treningu interpersonalnego, badania zawodoznawcze i psychologiczne w formie zajęć grupowych, praktyczny warsztat aktywizacji zawodowej, pracę indywidualną z uczestnikiem.

Ponadto większość urzędów pracy prowadziła zajęcia praktyczne wykorzystujące poszczególne moduły szkoleniowe i warsztatowe, opracowane na potrzeby urzędów pracy przez Krajowy Urząd Pracy, a następnie przez MPiPS.

Powiatowe urzędy pracy stale i aktywnie współpracują z klubami pracy, realizując wspólnie zajęcia warsztatowe. Na terenie województwa wielkopolskiego w 2006 roku działało 37 klubów pracy, przy czym 22 z nich były prowadzone samodzielnie przez powiatowe urzędy pracy, natomiast pozostałe były zorganizowane przez instytucje i organizacje współpracujące z powiatowymi urzędami pracy bądź takie, którym powiatowe urzędy pracy zleciły realizację tej usługi.

Podczas spotkań grupowych omawiane były następujące zagadnienia:

- ✓ umiejętność wytyczania ścieżek kariery zawodowej w oparciu o predyspozycje osobowościowe,
- ✓ umiejętność poruszania się na rynku pracy, znajomość technik aktywnego poszukiwania pracy,
- ✓ znajomość rynku pracy, zachodzących w nim procesów oraz kierunków zmian,
- ✓ znaczenie umiejętności „miękkich” – sztuka oceny ludzkich zachowań i postaw, zdolności komunikacyjne, dbanie o tworzenie dobrych relacji z otoczeniem społecznym itd.,
- ✓ możliwości realizacji kariery zawodowej w oparciu o samozatrudnienie.

Usługi z zakresu poradnictwa zawodowego były częścią wszystkich projektów realizowanych przez powiatowe urzędy pracy i współfinansowanych przez Europejski Fundusz Społeczny (EFS). Miały za zadanie:

- ✓ zwiększać trafność doboru uczestników do projektów/programów,
- ✓ wyposażyć uczestników w nowoczesną, funkcjonalną wiedzę na temat rynku pracy,
- ✓ wzmocnić motywację i zwiększyć poczucie kontroli wewnętrznej,
- ✓ polepszać identyfikację swoich umiejętności i zdolności zawodowych.

Inicjatywy, w których wzięli udział doradcy zawodowi:

- a) w ramach projektu 1.2. „Perspektywy dla młodzieży”:
 - „Twój Debiut” i „Dobry początek” - PUP Poznań,
 - „Udany Start”- PUP Kościan,

- „Poprawa jakości życia poprzez wypracowanie ścieżki zawodowej” – PUP Rawicz,
 - „Nowy Start” - PUP Gostyń,
- b) w ramach projektu 1.3. „Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia”:
- „Moja szansa”, „Czas na nas”, „Gotowi do zmian” – PUP Poznań,
 - „Znowu aktywni – system wsparcia długotrwale bezrobotnych powiatu kościańskiego”, „Nareszcie na swoim” – PUP Kościan,
 - „Bądź aktywny”, „Twoja szansa” – PUP Gostyń,
- c) w ramach projektu 1.6. "Integracja i reintegracja zawodowa kobiet":
- „Być aktywną” – PUP Poznań,
 - „Teraz Ja! Szkolenia zawodowe i aktywizujące dla kobiet bezrobotnych z Wielkopolski” – PUP Ostrzeszów,
- d) w ramach projektu 2.4. „Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi”:
- „Nowe szanse zawodowe dla osób zagrożonych utratą pracy w podregionie kaliskim” – PUP Ostrzeszów.

Doradcy zawodowi sukcesywnie podnoszą swoje kwalifikacje zawodowe, w 2007 roku około 20 doradców z terenu województwa wielkopolskiego ukończyło studia podyplomowe z zakresu poradnictwa zawodowego lub kierunków pokrewnych.

Doradcy zawodowi zaangażowani byli również w pomoc osobom niepełnosprawnym, przykłady takich działań to:

- ✓ „Aktywne metody poszukiwania pracy – dla osób niepełnosprawnych” – PUP Ostrów Wlkp.,
- ✓ sprawowanie opieki doradczo psychologicznej nad niepełnosprawnymi uczestnikami projektu „JUNIOR” – PUP Poznań.

Usługi doradcze były świadczone z wykorzystaniem całego spektrum środków przekazu audio-wizualnego:

- ✓ rzutnik, projektor multimedialny, laptop (prezentacje multimedialne, warsztaty),
- ✓ telewizor, odtwarzacze video (filmy zawodoznawcze, poglądowe, instruktażowe),
- ✓ komputer (zajęcia warsztatowe, filmy zawodoznawcze i szkoleniowe),
- ✓ tablica magnetyczne i „flipchart” (wykłady, zajęcia warsztatowe).

Oferta doradcza świadczona w powiatowych urzędach pracy staje się coraz bardziej urozmaicona i elastycznie dostosowywana do lokalnych działań na rynku pracy. Zwiększająca się liczba doradców, przy jednocześnie malejącej liczbie osób bezrobotnych wpływa na jakość usług doradczych.

4. WSPÓŁPRACA W RAMACH WSPÓŁTWORZENIA I REALIZACJI POLITYKI RYNKU PRACY

4.1. SAMORZĄDY

W 2007 roku Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu z zakresu rynku pracy przygotował:

- 6 projektów uchwał, które zostały wniesione na posiedzenia Zarządu Województwa,
- 3 projekty uchwał, które zostały wniesione na Sejmik Województwa,
- materiały na posiedzenia Komisji Sejmikowych, zgodnie z ich rocznym planem posiedzeń,
- pisemne informacje o sposobie realizacji uchwał i poleceń Zarządu oraz uchwał Sejmiku Województwa.

Na posiedzeniach Zarządu, Komisji Rodziny, Polityki Społecznej i Zdrowia Publicznego oraz Sejmiku została omówiona następująca tematyka dotycząca wielkopolskiego rynku pracy:

- kryteria ustalania kwot środków Funduszu Pracy dla samorządów powiatowych na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu oraz inne fakultatywne zadania,
- ocena sytuacji na wielkopolskim rynku pracy i realizacji zadań w zakresie polityki rynku pracy w 2006 roku,
- ocena sytuacji absolwentów szkół województwa wielkopolskiego rocznik 2005/2006 na rynku pracy,
- Strategia Zatrudnienia dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2007-2013,
- Priorytety regionalnego komponentu PO Kapitał Ludzki,
- Międzynarodowa migracja zarobkowa na terenie Unii Europejskiej/Europejskiego Obszaru Gospodarczego wśród studentów studiów dziennych ostatnich lat uczelni wyższych województwa wielkopolskiego.

Zarząd Województwa Wielkopolskiego:

- zatwierdził Ramowe Plany Realizacji Działania na rok 2007 dla ZPORR,
- przyjął do wykonania Ramowe Plany Realizacji Działań 1.2. Perspektywy dla młodzieży oraz 1.3 Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia SPO RZL 2007-2008,
- powołał Regionalny Zespół ds. opracowania Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia w Województwie Wielkopolskim na 2007r.,
- przyjął Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia w Województwie Wielkopolskim na 2007r.,
- zatwierdził wykorzystanie 30% rezerwy Funduszu Pracy w dyspozycji samorządu wielkopolskiego na realizację Działań 1.2. i 1.3. SPO RZL.

W ramach współpracy z powiatowymi urzędami pracy Wielkopolski WUP w Poznaniu zorganizował w 2007 roku trzy narady instruktazowo-szkoleniowe dla dyrektorów tych urzędów, na których omówiono: system oceny pracy pracowników, przepisy dotyczące naboru na wolne stanowiska urzędnicze, podstawy prawne spółdzielni socjalnych, wytyczne w sprawie bieżących konkursów EFS, a także stan przygotowań do realizacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w województwie wielkopolskim.

Również w ciągu roku organizowane były spotkania szkoleniowe z wybranymi grupami pracowników urzędów pracy. Szkoleniami objęto m.in. pośredników pracy, doradców zawodowych oraz pracowników pup uczestniczących w realizacji projektów EFS oraz zajmujących się sprawami związanymi z koordynacją systemu zabezpieczenia społecznego.

4.2. PLAN DZIAŁAŃ NA RZECZ ZATRUDNIENIA W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM NA 2007 ROK

Zgodnie z zapisami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Samorząd Województwa Wielkopolskiego opracował *Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia w Województwie Wielkopolskim na 2007 rok*. Stanowi on uszczegółowienie działań zapisanych w Strategii Zatrudnienia dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2007-2013.

W Regionalnym Zespole ds. Opracowania Planu, któremu przewodniczył Pan Wojciech Jankowiak, Wicemarszałek Województwa Wielkopolskiego, uczestniczyli przedstawiciele: Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu, Departamentów UMWW: Edukacji i Nauki, Gospodarki, Polityki Regionalnej, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, Społeczeństwa Informacyjnego, Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Poznaniu, Wydziału Polityki Społecznej WUW, Wielkopolskiej Wojewódzkiej Komendy OHP, Kuratorium Oświaty w Poznaniu, Wielkopolskiego Oddziału PFRON, a także Konwentu Powiatów Województwa Wielkopolskiego.

Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia wyznaczył spójną politykę rynku pracy oraz zadania dla publicznych służb zatrudnienia, jak również partnerów rynku pracy: instytucji rynku pracy oraz innych jednostek działających w obszarze rynku pracy i polityki społecznej.

W Planie Działań na Rzecz Zatrudnienia dla Województwa Wielkopolskiego na 2007 rok określono pięć priorytetów:

1. Wzrost zatrudnienia i aktywności zawodowej mieszkańców.
2. Równy dostęp do zatrudnienia oraz promocja integracji społecznej.
3. Rozwój przedsiębiorstw, przedsiębiorczości i innowacyjności w regionie.

4. Podniesienie poziomu oraz dostępności kształcenia mieszkańców.
5. Partnerstwo na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

Realizacja działań zawartych w Planie służyła podniesieniu wskaźnika zatrudnialności, obniżeniu poziomu bezrobocia oraz rozwojowi przedsiębiorczości i innowacyjności, niezbędnego do szybszego wzrostu gospodarczego w regionie. Zakładanym rezultatem była także poprawa jakości kształcenia w regionie oraz dopasowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy.

4.3. WOJEWÓDZKA RADA ZATRUDNIENIA W POZNANIU

Wojewódzka Rada Zatrudnienia jest organem opiniodawczo-doradczym Marszałka Województwa w sprawach rynku pracy. Rada liczy 19 członków powołanych przez Marszałka Województwa Wielkopolskiego w oparciu o kryteria określone w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

W 2007 roku Wojewódzka Rada Zatrudnienia w Poznaniu odbyła 4 posiedzenia, w tym pierwsze wspólne posiedzenie członków WRZ z Przewodniczącymi Powiatowych Rad Zatrudnienia Wielkopolski. Na posiedzeniach omawiane były zagadnienia mające znaczenie dla rynku pracy w Wielkopolsce. Członkowie WRZ informowani byli o sytuacji na wielkopolskim rynku pracy poprzez prezentację materiałów przygotowanych przez WUP w Poznaniu.

Do najważniejszych tematów poruszanych przez WRZ należały:

- kryteria ustalania dla samorządów powiatowych kwot środków FP na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej oraz finansowanie innych fakultatywnych działań,
- plan działań na rzecz zatrudnienia w województwie wielkopolskim na 2007 rok,
- Strategia Zatrudnienia dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2007-2013,
- Sprawozdanie z realizacji Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia w Województwie Wielkopolskim na 2006 rok,
- ocena sytuacji na wielkopolskim rynku pracy i realizacji zadań w zakresie polityki rynku pracy w 2006 roku,
- ocena sytuacji absolwentów szkół województwa wielkopolskiego rocznik 2005/2006 na rynku pracy,
- migracje zarobkowe i polska polityka migracyjna,

- Międzynarodowa migracja zarobkowa na terenie Unii Europejskiej/Europejskiego Obszaru Gospodarczego wśród studentów studiów dziennych ostatnich lat uczelni wyższych województwa wielkopolskiego,
- wydatkowanie środków Funduszu Pracy na aktywizację bezrobotnych wg samorządów powiatowych,
- Programy unijne w ramach PO KL – możliwości pozyskania środków dla firm i samorządów,
- Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych,
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki, rola WUP w Poznaniu w nowym okresie programowania,
- opiniowanie tworzenia nowych kierunków nauczania w szkołach województwa,
- koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego w krajach UE,
- Stanowisko WRZ w Poznaniu podjęte na posiedzeniu w dniu 24 lipca 2007r. w sprawie przeanalizowania lokalnych rynków pracy Wielkopolski pod kątem sprawdzenia kwalifikacji osób zarejestrowanych jako bezrobotne oraz określenia zapotrzebowania na zawody na pracodawcę,
- wojewódzkie programy aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych,
- zmiany w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

4.4. AGENCJE ZATRUDNIENIA

Agencje zatrudnienia to podmioty prowadzące działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług w zakresie: pośrednictwa pracy na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, pośrednictwa do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych obywateli polskich, doradztwa personalnego, poradnictwa zawodowego oraz pracy tymczasowej.

Zgodnie z ustawą o swobodzie działalności gospodarczej, prowadzenie działalności w tych obszarach wymaga wpisu do rejestru agencji zatrudnienia. Od 1 listopada 2005 roku rejestr podmiotów działających jako agencje zatrudnienia na terenie województwa wielkopolskiego prowadzony jest przez WUP w Poznaniu.

Do zadań WUP w Poznaniu należy wydawanie certyfikatów o dokonaniu wpisu do rejestru. W 2007 roku rozpatrzono pozytywnie 169 wniosków o dokonanie wpisu do rejestru podmiotów prowadzących agencje zatrudnienia, w tym:

- 108 wniosków o wydanie certyfikatu wstępnego na okres roku dla podmiotów po raz pierwszy ubiegających się o wpis,
- 46 wniosków o wydanie certyfikatu tzw. „bezterminowego” dla podmiotów posiadających już certyfikat wstępny,
- 15 wniosków o dokonanie zmian w rejestrze ze względu na zmianę siedziby lub nazwy figurującej w rejestrze agencji zatrudnienia.

W analizowanym okresie wydano 21 decyzji o wykreśleniu z rejestru podmiotów prowadzących agencje zatrudnienia, w tym 13 na wniosek podmiotu i 8 na skutek naruszenia przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Na koniec 2007 roku w Krajowym Rejestrze Agencji Zatrudnienia figurowało 311 podmiotów z terenu Wielkopolski. Liczba agencji według rodzaju świadczonych usług przedstawiała się następująco (wiele podmiotów działało w kilku obszarach):

- agencje pośrednictwa pracy na terenie Rzeczypospolitej Polskiej: 215,
- agencje pośrednictwa do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych obywateli polskich: 195,
- agencje doradztwa personalnego: 152,
- agencje poradnictwa zawodowego: 96,
- agencje pracy tymczasowej: 185.

Do działań WUP w Poznaniu należały ponadto:

- udzielanie informacji odnośnie zasad nadawania certyfikatów i prowadzenia agencji,

- udostępnianie aktualnych wykazów podmiotów upoważnionych do prowadzenia agencji zatrudnienia,
- sprawdzanie dokumentów osób poszukujących pracy za pośrednictwem agencji zatrudnienia w celu zbadania wiarygodności agencji,
- współpraca z Państwową Inspekcją Pracy w zakresie przeprowadzania kontroli agencji zatrudnienia,
- współpraca z agencjami zatrudnienia w zakresie realizacji pośrednictwa pracy,
- opracowanie poradnika dla osób korzystających z pośrednictwa pracy oferowanego przez agencje zatrudnienia.

4.5. AKADEMICKIE BIURA KARIER I GMINNE CENTRA INFORMACJI

Akademickie biura karier działają na rzecz aktywizacji zawodowej studentów i absolwentów szkół wyższych. Prowadzą je uczelnie wyższe lub organizacje studenckie. Do zadań biur należy udostępnianie informacji o rynku pracy i możliwościach podnoszenia kwalifikacji zawodowych, pozyskiwanie i udostępnianie ofert pracy i staży, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, a także prowadzenie bazy osób zainteresowanych pracą i pomoc pracodawcom w pozyskaniu odpowiednich kandydatów do pracy.

Na koniec 2007 roku w Wielkopolsce funkcjonowało 36 uczelni wyższych. Przy 23 działały akademickie biura karier, z których 22 podpisały umowy i porozumienia o współpracy z Wojewódzkim Urzędem Pracy.

Gminne centra informacji to jednostki, które wspierają aktywizację ludzi młodych oraz społeczności lokalnych. Tworzą je samorządy gminne oraz organizacje pozarządowe działające statutowo na rzecz przeciwdziałania bezrobociu, aktywizacji zawodowej oraz rozwoju lokalnego. Celem GCI jest zapewnienie mieszkańcom małych miejscowości oraz terenów wiejskich dostępu do nowoczesnych technologii, takich jak komputery i internet, a tym samym dostępu do kompleksowej informacji. Podejmują one również działania mające na celu rozwój społeczności lokalnej, np. promocja regionu, promocja samozatrudnienia i edukacji.

W województwie wielkopolskim na koniec 2007 roku funkcjonowało 80 gminnych centrów informacji.

**Akademickie biura karier i gminne centra informacji
w powiatach województwa wielkopolskiego w 2007 roku**

Legenda:

liczba biur karier

liczba gminnych centrów informacji

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu od kilku lat wspiera działalność akademickich biur karier i gminnych centrów informacji, między innymi poprzez:

- przesyłanie przygotowywanych analiz i dokumentów dotyczących rynku pracy,
- udział w targach i giełdach pracy organizowanych przez te placówki,
- organizację szkoleń dla pracowników gminnych centrów informacji i akademickich biur karier.

W czerwcu 2007 roku odbyło się szkolenie dla pracowników gminnych centrów informacji z terenu województwa pn. *Pozyskiwanie informacji oraz efektywne przygotowywanie szkoleń jako podstawowe skuteczne narzędzia aktywizacji społeczności lokalnych korzystających z gminnego centrum informacji*. Celem spotkania było wyposażenie uczestników w informacje istotne przy realizacji szkoleń, np. sposoby identyfikacji potrzeb szkoleniowych, metody prowadzenia i sposoby oceny efektywności szkoleń.

W listopadzie 2007 roku zorganizowano szkolenie dla pracowników Akademickich Biur Karier z województwa wielkopolskiego. Obejmowało ono warsztaty z zakresu doradztwa zawodowego, ponadto miało ono na celu przybliżenie uczestnikom zasad koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

4.6. INSTYTUCJE SZKOLENIOWE

Rejestr Instytucji Szkoleniowych prowadzony przez wojewódzkie urzędy pracy funkcjonuje od 2004 roku. Ma on upowszechniać ofertę w zakresie edukacji pozaszkolnej, zarówno wśród urzędów pracy, jak i ich klientów, a także sprzyjać przestrzeganiu wymogów racjonalności wydatkowania środków publicznych.

Instytucje, które ubiegają się o zlecenia na szkolenie osób bezrobotnych i poszukujących pracy finansowane ze środków publicznych, takich jak: Fundusz Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i fundusze pomocowe Unii Europejskiej, muszą posiadać wpis do Rejestru Instytucji Szkoleniowych. W tym celu powinny złożyć dokumenty w WUP w Poznaniu, który potwierdza dokonanie wpisu poprzez wydanie zaświadczenia o wpisie do Rejestru.

W 2007 roku rozpatrzono łącznie 349 wniosków o wpisanie instytucji do rejestru. Dodatkowo przeprowadzona była coroczna aktualizacja danych, podczas której rozpatrzono 272 wnioski o aktualizację.

Na koniec 2007 roku aktualny wpis do Rejestru Instytucji Szkoleniowych posiadały 574 instytucje szkoleniowe z obszaru województwa wielkopolskiego. Liczba wpisanych

podmiotów wzrastała na bieżąco w ciągu roku, była też pomniejszona o te podmioty, które utraciły aktywny status. Najczęstszą przyczyną wykreślenia firmy było niedokonanie przez nią aktualizacji w obowiązującym terminie.

4.7. MODEL PARTNERSTWA LOKALNEGO

Model Partnerstwa Lokalnego polega na oferowaniu zwalnianym pracownikom oraz przedsiębiorstwom i społecznościom lokalnym kompleksowej pomocy dostosowanej do transformacji gospodarki.

Partnerami Programu w województwie są: Samorząd Województwa Wielkopolskiego, Wielkopolski Urząd Wojewódzki, NSZZ „Solidarność” Region Wielkopolski, OPZZ Województwa Wielkopolskiego oraz Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski.

Na poziomie powiatowym do programu przystąpiło miasto Poznań oraz powiaty: chodzieski, czarnkowsko-trzcianecki, gnieźnieński, gostyński, grodziski, kępiński, koniński, krotoszyński, nowotomyski, pleszewski, poznański, średzki, turecki, wolsztyński, wrzesiński, złotowski, a także gmina Kościelec.

Głównym celem Programu Partnerstwa Lokalnego jest budowa trwałego partnerstwa i współpracy na szczeblu lokalnym na rzecz ożywienia gospodarczego oraz poprawy sytuacji na rynku pracy. Na Model Partnerstwa Lokalnego składają się trzy wzajemnie uzupełniające się moduły:

- Szybkie Reagowanie – udzielanie pomocy zwalnianym pracownikom,
- Lokalne Ożywienie Gospodarcze – rozwój lokalnych społeczności poprzez cykl warsztatów, których efektem są projekty ożywienia gospodarczego,
- Szybki Start – wzmacnianie konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez organizację szkoleń zawodowych dla pracowników.

W ramach Programu w województwie wielkopolskim utworzona została Wojewódzka Sieć Partnerstwa Lokalnego. W grudniu 2007 r. Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu zorganizował szkolenie dla Powiatowych i Regionalnych Specjalistów Partnerstwa Lokalnego. Celem szkolenia było podniesienie wśród uczestników wiedzy, służącej realizacji zadań w ramach Modelu Partnerstwa Lokalnego w Wielkopolsce.

Uczestnicy spotkania zapoznali się z aktualną sytuacją na wielkopolskim rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji bezrobotnych kobiet na rynku pracy oraz zagadnień dotyczących aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych. Przedstawione zostały ponadto informacje na temat partnerstwa projektowego: rodzajów partnerstw, korzyści wynikających

z ich zawierania oraz charakterystyki partnerstwa w kontekście Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

4.8. BADANIA SOCJOLOGICZNE

W celu rozpoznania zjawisk na rynku pracy oraz sytuacji wybranych kategorii bezrobotnych osób, WUP w Poznaniu w 2007 roku przeprowadził 3 badania ankietowe. Badania przeprowadzono w oparciu o bezpośrednią ankietyzację:

1. „Międzynarodowa migracja zarobkowa na terenie Unii Europejskiej/ Europejskiego Obszaru Gospodarczego wśród studentów dziennych ostatnich lat uczelni wyższych województwa wielkopolskiego. Raport z badania.” Temat jest odpowiedzią na dużą skalę migracji zagranicznych wśród ludzi młodych, w tym absolwentów wyższych uczelni, a także niekorzystny wpływ migracji na rozwój gospodarczy. Celem badania było uzyskanie informacji o czynnikach warunkujących podjęcie decyzji o migracji zarobkowej przez studentów ostatnich lat uczelni wyższych w Wielkopolsce, a także poznanie tendencji wśród studentów związanych z poszukiwaniem pracy za granicą.

Raport opracowano na podstawie badania przeprowadzonego metodą bezpośrednich wywiadów kwestionariuszowych wśród 810 osób. Pierwszy etap badania objął studentów magisterskich studiów dziennych na uczelniach poznańskich.

Na pozostałych uczelniach województwa badania zostaną przeprowadzone w terminie późniejszym. Wnioski z badania mają służyć określeniu kierunków rozwoju wielkopolskiego rynku pracy.

2. „Kobieta aktywna. Badanie wśród bezrobotnych kobiet zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy, pozwalające poznać ich opinie o pomocy oferowanej przez instytucje rynku pracy, postrzeganiu stereotypowej roli kobiety oraz pozwalające określić poziom aktywności wśród kobiet na rynku pracy. Raport z badania”. Celem badania było poznanie opinii bezrobotnych kobiet na temat pomocy oferowanej przez instytucje rynku pracy, postrzegania stereotypowej roli kobiety, jak również określenie poziomu aktywności kobiet na rynku pracy. W zamierzeniu miało ono określić subiektywne oraz obiektywne bariery w dostępie do rynku pracy.

Badanie przeprowadzono metodą bezpośrednich wywiadów kwestionariuszowych, którymi objęto 3 000 bezrobotnych kobiet zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy Wielkopolski.

3. Badanie dotyczące osiągniętej efektywności w 2006 roku, pozwalające poznać mechanizmy warunkujące poziom osiągniętych wskaźników w 2006 r. w następujących aktywnych formach: szkoleniach, stażach, przygotowaniach zawodowych oraz pracach społecznie użyteczne. Jego celem było poznanie mechanizmów warunkujących poziom uzyskanej efektywności przez powiatowe urzędy pracy w 4 aktywnych formach.

W ramach badania uzyskano informacje na temat schematów działania w powiatowych urzędach pracy, w tym sposobu doboru beneficjentów do wybranych aktywnych form pod kątem różnych cech, orientacji urzędów pracy na potrzeby lokalnego rynku, założenia planów finansowych urzędów pracy w zakresie podziału środków pieniężnych na finansowanie wybranych aktywnych form i sposobów pozyskiwania ofert pracy.

5. REALIZACJA PROGRAMÓW RYNKU PRACY

5.1. PROGRAMY I PROJEKTY FINANSOWANE Z EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO

Akcesja do Unii Europejskiej pozwoliła Polsce na skorzystanie z szerokiego wachlarza środków pomocowych, spośród których niewątpliwie największe znaczenie zarówno dla rynku pracy jak i zasobów ludzkich odgrywa Europejski Fundusz Społeczny. Jest on skutecznym narzędziem walki z bezrobociem oraz umożliwia podnoszenie kwalifikacji, co niewątpliwie przyczynia się do pogłębienia integracji społecznej i wpływa na poprawę funkcjonowania administracji publicznej. Rok 2006 kończy okres programowania 2004 - 2006. Środki EFS w tym okresie przeznaczone były m.in. na realizację działań w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich oraz Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. WUP w Poznaniu pełnił funkcję Instytucji Wdrażającej dla następujących Działań: w ramach SPO RZL - Działanie 1.2. „Perspektywy dla młodzieży”, Działanie 1.3. „Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia”; w ramach ZPORR - Działanie 2.1. „Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie”, Działanie 2.3. „Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa”, Działanie 2.4. „Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi”.

Działania rozpoczęte w roku 2006 w ramach SPO RZL były kontynuowane w 2007 roku, w którym to zakończył się okres realizacji wszystkich dotychczasowych projektów. Z kolei realizacja projektów w ramach Działań 2.1., 2.3., 2.4. ZPORR będzie kontynuowana jeszcze w 2008 roku.

W roku 2007 rozpoczął się nowy okres programowania obejmujący lata 2007-2013, a środki dostępne z EFS będą obejmowały realizację działań w ramach jednego programu operacyjnego - Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Pod koniec 2007 roku, po zakończeniu prac nad strategicznymi dokumentami, Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu ogłosił pierwsze konkursy w ramach PO KL.

5.1.1. PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI

Jak wspomniano w 2007 roku rozpoczął się okres programowania 2007-2013. Pomoc w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego wykorzystywana będzie w tych latach poprzez realizację Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Naczelnym celem Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki jest podniesienie poziomu zatrudnienia i spójności społecznej. Cel ten będzie realizowany m.in. poprzez aktywizację zawodową, rozwijanie potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie mechanizmów efektywnego zarządzania w administracji państwowej. W ramach programu wsparciem zostaną objęte następujące obszary: zatrudnienie, edukacja, integracja społeczna, adaptacyjność pracowników i przedsiębiorstw, zagadnienia związane z rozwojem zasobów ludzkich na terenach wiejskich, z budową sprawnej i skutecznej administracji publicznej oraz partnerskiego państwa, a także z promocją postaw zdrowotnych wśród osób pracujących.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki składa się z 10 Priorytetów, realizowanych równoległe na poziomie centralnym i regionalnym.

Priorytety realizowane centralnie to:

Priorytet I Zatrudnienie i integracja społeczna.

Priorytet II Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących.

Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty.

Priorytet IV Szkolnictwo wyższe i nauka.

Priorytet V Dobre rządzenie.

Priorytety realizowane na szczeblu regionalnym to:

Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich.

Priorytet VII Promocja integracji społecznej.

Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki.

Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach.

Priorytet X Pomoc techniczna.

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu pełni funkcję Instytucji Pośredniczącej dla komponentu regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

W 2007 roku rozpoczęto realizację Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Zostały ogłoszone trzy konkursy otwarte w ramach trzech Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki:

- IX** Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach – konkurs pilotażowy,
- VIII** Regionalne kadry gospodarki,
- VI** Rynek pracy otwarty dla wszystkich.

**Konkurs pilotażowy w ramach Priorytetu IX *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach*,
Działanie 9.5 *Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich*.**

Konkurs pilotażowy w ramach Priorytetu IX *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach*, Działanie 9.5. *Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich* ogłoszony został 14 listopada 2007 roku. Nabór wniosków przewidziano do końca roku 2007 lub do wyczerpania środków. Na realizację projektów wyłonionych do realizacji w ramach tego konkursu dostępna była kwota 400 000 zł.

Konkurs w ramach Priorytetu IX *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach* Działanie 9.5. *Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich* przewidywał wsparcie realizacji następujących typów projektów:

- ✓ tworzenie i wsparcie działalności inicjatyw ukierunkowanych na pobudzenie świadomości środowisk lokalnych i ich zaangażowanie w działania na rzecz rozwoju edukacji na terenach wiejskich i podnoszenia poziomu wykształcenia mieszkańców obszarów wiejskich,
- ✓ projekty przyczyniające się do podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców obszarów wiejskich oraz rozwoju usług edukacyjnych na tych obszarach,
- ✓ działania informacyjno-promocyjne, szkoleniowe, doradcze podnoszące świadomość mieszkańców obszarów wiejskich w zakresie korzyści płynących z kształcenia i szkolenia.

Projekty w ramach tego konkursu mają wspierać następujące grupy:

- ✓ mieszkańców gmin wiejskich, miejsko-wiejskich oraz miast do 25 tys. mieszkańców,
- ✓ społeczności lokalne aktywnie działające na obszarach wiejskich na rzecz rozwoju edukacji i podnoszenia poziomu wykształcenia mieszkańców obszarów wiejskich,
- ✓ podmioty działające na obszarach wiejskich na rzecz przeciwdziałania ich marginalizacji i stymulowania rozwoju społeczno – gospodarczego.

W odpowiedzi na konkurs nr: PO KL/9.5/1/07 w ramach Priorytetu IX *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach* Działanie 9.5. *Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich* do końca 2007 roku złożono 69 wniosków o dofinansowanie realizacji projektów.

Konkurs otwarty w ramach Priorytetu VIII *Regionalne kadry gospodarki*, Działanie 8.1 *Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie*, Poddziałanie 8.1.1 *Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw*.

Konkurs otwarty w ramach Priorytetu VIII *Regionalne kadry gospodarki*, Działanie 8.1 *Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie*, Poddziałanie 8.1.1 *Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw* ogłoszony został 4 grudnia 2007 roku. Nabór wniosków przewidziano do końca roku 2008 lub do wyczerpania środków. Na realizację projektów wyłonionych do realizacji w ramach tego konkursu dostępna była kwota 47 985 394 zł.

Konkurs otwarty w ramach Priorytetu VIII *Regionalne kadry gospodarki*, Działanie 8.1 *Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie*, Poddziałanie 8.1.1 *Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw* przewiduje wsparcie realizacji następujących typów projektów:

- ✓ ogólne i specjalistyczne szkolenia oraz doradztwo związane ze szkoleniami dla kadr zarządzających i pracowników przedsiębiorstw w zakresie m.in.: zarządzania, identyfikacji potrzeb w zakresie kwalifikacji pracowników, organizacji pracy, zarządzania BHP, elastycznych form pracy, wdrażania technologii produkcyjnych przyjaznych środowisku, wykorzystania w prowadzonej działalności technologii informacyjnych i komunikacyjnych,
- ✓ doradztwo dla mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (MMŚP), w tym dla osób samozatrudnionych, w szczególności w zakresie ekonomii, finansów, zarządzania zasobami ludzkimi lub rachunkowości (z wyłączeniem doradztwa związanego z procesami inwestycyjnymi),
- ✓ szkolenia skierowane do osób zatrudnionych o niskich kwalifikacjach lub innych dorosłych osób pracujących, które z własnej inicjatywy są zainteresowane nabyciem nowych, uzupełnianiem lub podwyższaniem kwalifikacji i umiejętności (z wyłączeniem kształcenia formalnego oraz z wyłączeniem osób zarejestrowanych jako poszukujący pracy).

Wsparcie w ramach tego konkursu przewidziane jest dla:

- ✓ przedsiębiorców i ich pracowników,
- ✓ regionalnych grup przedsiębiorstw (i ich pracowników),
- ✓ pracujących osób dorosłych (powyżej 18 roku życia), wykonujących pracę na podstawie umowy o pracę lub na podstawie umów cywilno-prawnych.

W odpowiedzi na konkurs nr PO KL.8.1.1/1/07 w ramach Priorytetu VIII *Regionalne kadry gospodarki*, Działanie 8.1 *Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie*,

Poddziałanie 8.1.1 *Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw* do końca 2007 złożono 46 wniosków o dofinansowanie realizacji projektu. Nabór wniosków nadal trwa i został przewidziany do końca 2008 roku lub do wyczerpania środków. Wnioski, które zostaną złożone na 14 dni przed planowanym posiedzeniem Komisji Oceny Projektów i będą poprawne pod względem formalnym trafią pod obrady KOP.

Konkurs otwarty w ramach Priorytetu VI *Rynek pracy otwarty dla wszystkich*, Działanie 6.1 *Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie*, Poddziałanie 6.1.1 *Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy*.

Konkurs otwarty w ramach Priorytetu VI *Rynek pracy otwarty dla wszystkich*, Działanie 6.1 *Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie*, Poddziałanie 6.1.1 *Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy* ogłoszony został 7 grudnia 2007 roku. Nabór wniosków przewidziano do końca roku 2008 lub do wyczerpania środków. Na dofinansowanie projektów wyłonionych do realizacji w ramach tego konkursu dostępna była kwota 17 481 225 zł.

Konkurs w ramach Priorytetu VI *Rynek pracy otwarty dla wszystkich*, Działanie 6.1 *Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie*, Poddziałanie 6.1.1 *Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy* przewiduje wsparcie realizacji następujących typów projektów:

- ✓ identyfikacja potrzeb osób pozostających bez zatrudnienia, w tym m.in. poprzez zastosowanie Indywidualnych Planów Działania, diagnozowanie potrzeb szkoleniowych oraz możliwości doskonalenia zawodowego w regionie,
- ✓ organizacja warsztatów oraz szkoleń z zakresu technik aktywnego poszukiwania pracy oraz nabywania kompetencji kluczowych,
- ✓ wsparcie psychologiczno-doradcze osób wchodzących i powracających na rynek pracy,
- ✓ realizacja programów aktywizacji zawodowej obejmujących jedną lub kilka z następujących form wsparcia, połączonych z możliwością zapewnienia opieki nad dziećmi lub osobami zależnymi dla osoby uczestniczącej w projekcie:
 - pośrednictwo pracy i/lub poradnictwo zawodowe,
 - staże/praktyki zawodowe,
 - szkolenia prowadzące do podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych,
 - subsydiowanie zatrudnienia,

- ✓ wspieranie wolontariatu jako etapu przygotowującego do podjęcia zatrudnienia m.in. poprzez zapewnianie wsparcia szkoleniowego i doradczego dla wolontariusza,
- ✓ wspieranie inicjatyw na rzecz podnoszenia mobilności geograficznej (regionalnej i międzyregionalnej) osób pozostających bez zatrudnienia (w tym zwłaszcza osób zamieszkujących na obszarach wiejskich) m.in. poprzez dofinansowanie przejazdów z miejsca zamieszkania do miejsca pracy oraz zwrot kosztów zakwaterowania,
- ✓ upowszechnianie i promocja alternatywnych i elastycznych form zatrudnienia oraz metod organizacji pracy (w tym m.in. telepraca, praca w niepełnym wymiarze czasu pracy, praca rotacyjna),
- ✓ wsparcie doradczo-szkoleniowe pracownika, który uzyskał zatrudnienie w ramach projektu prowadzące do jego adaptacji w miejscu pracy (wsparcie pomostowe),
- ✓ organizację kampanii promocyjnych i akcji informacyjnych mających na celu zachęcenie pracodawców do zatrudnienia osób z grup znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy,
- ✓ opracowanie i rozpowszechnianie informacji o ofertach pracy, możliwościach udziału w szkoleniach i stażach oraz innych oferowanych usługach i instrumentach aktywizacji zawodowej, w tym m.in. poprzez zastosowanie nowoczesnych i wielokanałowych technik informacyjnych i komunikacyjnych,
- ✓ szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla kadr instytucji rynku pracy działających na terenie regionu (z wyłączeniem Publicznych Służb Zatrudnienia), powiązane ze specyfiką zadań realizowanych przez te instytucje na regionalnym rynku pracy,
- ✓ rozwój dialogu, partnerstwa publiczno-społecznego i współpracy na rzecz rozwoju zasobów ludzkich na poziomie regionalnym i lokalnym,
- ✓ prowadzenie, publikowanie i upowszechnianie badań i analiz dotyczących sytuacji na regionalnym i lokalnym rynku pracy, w tym m.in. tworzenie regionalnych obserwatoriów rynku pracy oraz monitoring migracji zarobkowych na terenie regionu.

Wsparcie w ramach tego konkursu przewidziane jest dla:

- ✓ osób pozostających bez zatrudnienia, w szczególności należących do jednej lub kilku z poniższych grup docelowych:
 - osoby pozostające bez zatrudnienia przez okres co najmniej 12 kolejnych miesięcy w ciągu ostatnich dwóch lat,
 - kobiety (w tym zwłaszcza powracające oraz wchodzące po raz pierwszy na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem i wychowaniem dzieci),
 - osoby do 25 roku życia,

- osoby niepełnosprawne,
- osoby po 45 roku życia,
- osoby pozostające bez zatrudnienia zamieszkujące w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich oraz mieszkańcy miast do 25 tys. mieszkańców zamierzające podjąć zatrudnienie w zawodach pozarolniczych (niezwiązanych z produkcją rolną i zwierzęcą),
- ✓ instytucji rynku pracy i ich pracowników,
- ✓ podmiotów działających na rzecz rozwoju zasobów ludzkich oraz upowszechniania dialogu oraz partnerstw publiczno-społecznych na poziomie regionalnym i lokalnym.

W odpowiedzi na konkurs nr: PO KL/6.1.1/1/07 Priorytet VI *Rynek pracy otwarty dla wszystkich*, Działanie 6.1 *Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie*, Poddziałanie 6.1.1 *Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy* do końca 2007 roku złożono 29 wniosków o dofinansowanie realizacji projektu. Nabór wniosków nadal trwa i został przewidziany do końca 2008 roku lub do wyczerpania środków. Wnioski, które zostaną złożone na 14 dni przed planowanym posiedzeniem Komisji Oceny Projektów i będą poprawne pod względem formalnym trafią pod obrady KOP.

5.2. PROGRAMY WOJEWÓDZKIE I RZĄDOWE FINANSOWANE Z FUNDUSZU PRACY

W 2007 roku na terenie województwa wielkopolskiego realizowane były programy działań na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych finansowane z rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

Powiatowe urzędy pracy z terenu województwa wielkopolskiego realizowały zadania w ramach trzech programów ogólnokrajowych: *Aktywna kobieta*, *Praca dla Młodych – Dobry Start* oraz *Inwestycje w kwalifikacje deficytowe na rynku pracy – IKD*.

Jednocześnie z inicjatywy Samorządu Województwa Wielkopolskiego realizowane były dwa wojewódzkie programy aktywizacji zawodowej bezrobotnych: „*Rowy 2007*” oraz „*Nie jesteś sam*”.

5.2.1. PROGRAMY RZĄDOWE

Program *Aktywna kobieta* był odpowiedzią na problemy z uzyskaniem i utrzymaniem zatrudnienia przez kobiety powyżej 50 roku życia. Celem działań było zwiększenie wskaźnika zatrudnienia w tej grupie oraz ułatwienie jej udziału w przedsięwzięciach

zwiększających szanse na podjęcie pracy i jej utrzymanie lub uruchomienie własnej działalności gospodarczej.

Na realizację zadań w kraju przeznaczono 15 mln zł z 10% rezerwy Funduszu Pracy Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Środki miały służyć realizacji projektów aktywizacji przygotowanych przez powiatowe urzędy pracy. Na 31 samorządów powiatowych Wielkopolski 20 złożyło wnioski z czego 14 samorządom powiatowym województwa wielkopolskiego przydzielone zostały środki Funduszu Pracy w wysokości 1 438,7 tys. zł. (powiat czarnkowsko-trzcianecki, kaliski, kolski, krotoszyński, nowotomyski, pleszewski, poznański, rawicki, słupecki, szamotulski, średzki, śremski, turecki, wągrowiecki).

Przy wyborze projektów priorytetowo traktowano te, które uwzględniały: szkolenia w zawodach deficytowych na rynku pracy, bądź też uzupełnienie posiadanych już kwalifikacji o dodatkowe bądź brakujące umiejętności, przygotowanie zawodowe oraz dotacje na podejmowanie działalności gospodarczej.

Celem realizacji programu *Investycje w kwalifikacje deficytowe na rynku pracy – IKD* było przygotowanie osób z grup defaworyzowanych na rynku pracy do podjęcia i utrzymania zatrudnienia w zawodach poszukiwanych na lokalnych rynkach pracy.

Opracowanie Programu było reakcją na zjawisko niedoborów kwalifikowanych kadr na rynku pracy oraz problemy z podjęciem pracy przez bezrobotnych należących do tzw. grup trudnych. Jego zamierzeniem była aktywizacja osób znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy oraz pomoc pracodawcom w pozyskaniu pracowników o pożądanym kwalifikacjach. Zakres usług i instrumentów w projektach ukierunkowany był przede wszystkim na pomoc w uzyskaniu lub podniesieniu kwalifikacji zawodowych prowadzących do zatrudnienia.

Na realizację zadań w Polsce przeznaczone zostały środki w wysokości 120 mln zł z rezerwy Funduszu Pracy będącej w dyspozycji Ministra Pracy i Polityki Społecznej. O przyznanie środków wnioskowało 27 powiatowych urzędów pracy z obszaru województwa wielkopolskiego, które otrzymały 8 182,4 tys zł (powiaty: chodzieski, czarnkowsko-trzcianecki, gnieźnieński, gostyński, grodziski, jarociński, kaliski, kępiński, kolski, koniński, kościański, krotoszyński, międzychodzki, ostrowski, ostrzeszowski, pilski, pleszewski, poznański, rawicki, słupecki, szamotulski, średzki, turecki, wągrowiecki, wolsztyński, wrzesiński i złotowski).

Biorąc pod uwagę konieczność podejmowania działań ułatwiających młodzieży płynne wejście na rynek pracy Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej podjęło również

decyzję o przeznaczeniu 60 mln zł środków z rezerwy Funduszu Pracy na realizację programu ***Praca dla młodych — Dobry Start.***

Program miał na celu zwiększenie szans młodych ludzi na uzyskanie pierwszego doświadczenia zawodowego oraz objęcie działaniami aktywizacyjnymi. Był on ukierunkowany na wzmocnienie znaczenia umiejętności kluczowych z punktu widzenia dalszej ścieżki zawodowej oraz promocję pracy i przedsiębiorczości. Zamierzeniem Programu było umożliwienie bezrobotnej młodzieży zdobycia pierwszego doświadczenia zawodowego, rozszerzenie posiadanych już kwalifikacji zawodowych, zdobycie zatrudnienia oraz pomoc w podejmowaniu działalności gospodarczej.

W ramach programu zakładano realizację projektów przygotowanych przez powiatowe urzędy pracy. W województwie wielkopolskim przyjęto do realizacji programy 26 urzędów pracy, którym przyznano łącznie 4 133,9 tys. zł (powiaty chodzieski, czarnkowsko-trzcianecki, gnieźnieński, gostyński, grodziski, jarociński, kaliski, koniński, kościański, krotoszyński, nowotomyski, obornicki, ostrowski, ostrzeszowski, pilski, pleszewski, poznański, rawicki, słupecki, szamotulski, średzki, turecki, wągrowiecki, wolsztyński, wrzesiński i złotowski).

Informacje na temat przebiegu realizacji projektów rządowych, wielkości wydatkowanych środków oraz liczbie uczestników będą sporządzone przez MPiPS po upływie 3 miesięcy od zakończenia projektów, tj. 31 grudnia 2007 roku.

5.2.2. „Rowy”

W 2007 roku na terenie województwa wielkopolskiego wzorem lat ubiegłych realizowany był program aktywizacji osób bezrobotnych „Rowy”. Celem strategicznym programu było zmniejszenie negatywnych skutków bezrobocia oraz poprawa stanu infrastruktury melioracyjnej w województwie.

Partnerami w realizacji zadań byli: Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu, wójtowie gmin, starostowie powiatów, Rejonowy Związek Spółek Wodnych w Kole, Powiatowy Związek Spółek Wodnych w Turku, Gospodarstwo Pomocnicze przy WZMiUW Rejonowy Oddział Konin, Unia Gospodarcza Regionu Śremskiego – Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczość, Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu. Program realizowany był w 28 powiatach województwa wielkopolskiego (chodzieskim, czarnkowsko-trzcianeckim, gnieźnieńskim, gostyńskim, jarocińskim, kaliskim, kępińskim, kolskim, konińskim, kościańskim, krotoszyńskim, leszczyńskim, międzychodzkiem, nowotomyskim,

obornickim, ostrowskim, pilskim, pleszewskim, rawickim, słupeckim, szamotulskim, średzkim, śremskim, tureckim, wągrowieckim, wolsztyńskim, wrzesińskim i złotowskim).

Samorząd Województwa Wielkopolskiego na Program „Rowy 2007” pozyskał dodatkowe środki z rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej w wysokości 2 481,5 tys. zł, z których samorzady powiatowe wydatkowały ogółem 1 951,4 tys. zł. Pozostałe środki decyzją Ministra Pracy i Polityki Społecznej zostały przeznaczone przez samorzady powiatowe na realizację innych programów aktywizacji zawodowej.

Programem objętych zostało 647 osób w ramach robót publicznych.

Określenie grup ryzyka oraz rekrutację uczestników przeprowadziły powiatowe urzędy pracy przy udziale doradców zawodowych i pośredników pracy. W projekcie uczestniczyły przede wszystkim osoby długotrwale bezrobotne, zagrożone wykluczeniem społecznym. Program miał na celu umożliwienie powrotu na rynek pracy i w konsekwencji reintegrację zawodową i społeczną osób długotrwale pozostających bez pracy.

Uczestnicy zostali wybrani spośród 2 034 osób, którym zaproponowano udział w programie. Spośród tej liczby 1 126 odmówiło uczestnictwa w programie, zaś 261 zostało odrzuconych przez pracodawców. W wyniku naboru do programu z ewidencji powiatowych urzędów pracy zostało wykreślonych 501 osób ze względu na odmówienie uczestnictwa w programie.

Realizacja programu „Rowy 2007” przyniosła wymierne korzyści. Poza efektami związanymi z ograniczeniem bezrobocia wśród osób długotrwale bezrobotnych, wykonanie zadań przyczyniło się do poprawy funkcjonowania urzędów melioracyjnych w województwie wielkopolskim. Znaczne korzyści odniosły samorzady gminne, które miały możliwość przeprowadzenia niezbędnych prac w zakresie gospodarki wodnej.

5.2.3. „NIE JESTEŚ SAM”

Na obszarze województwa wielkopolskiego w 2007 roku realizowany był również wojewódzki program aktywizacji zawodowej osób długotrwale bezrobotnych „Nie jesteś sam”.

Celem programu było zmniejszenie długotrwałego bezrobocia na terenie województwa wielkopolskiego, a także sprawdzenie mobilności zawodowej tej grupy osób. Zamierzeniem programu było jednocześnie zahamowanie zjawiska wykluczenia społecznego oraz pogłębiania się negatywnych postaw wobec pracy wśród osób długotrwale pozostających bez pracy.

Program realizowany był w 20 powiatach województwa wielkopolskiego (chodzieskim, gnieźnieńskim, gostyńskim, jarocińskim, kaliskim, kępińskim, krotoszyńskim, leszczyńskim,

międzychodzkiem, ostrowskim, pilskim, pleszewskim, poznańskim, słupeckim, średzkim, tureckim, wągrowieckim, wolsztyńskim, wrzesińskim i złotowskim). Łącznie udział w programie zaproponowano 3 006 osobom, spośród których 1 180 uczestniczyło w projekcie. Odmowę uczestnictwa w projekcie zgłosiło 1 361 osób, a 465 osób nie zostało zaakceptowanych przez pracodawców. W związku z prowadzonym naborem do programu, powiatowe urzędy pracy wykreśliły 612 osób z ewidencji osób bezrobotnych w wyniku odmowy uczestnictwa w programie.

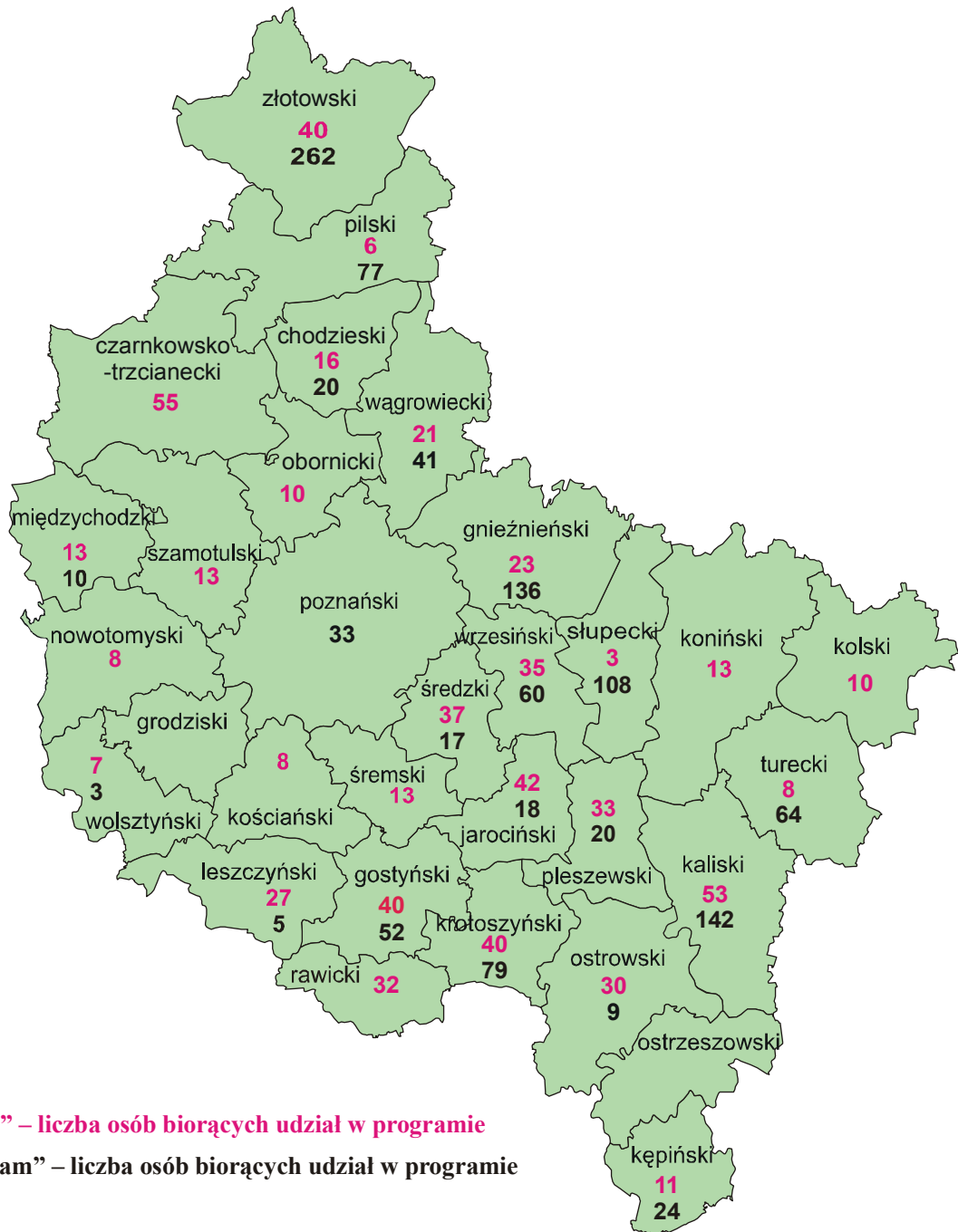
Aktywizacja 1 180 osób bezrobotnych odbywała się poprzez:

- ✓ organizację robót publicznych – 767 osób,
- ✓ organizację prac interwencyjnych – 10 osób,
- ✓ przygotowanie zawodowe w miejscu pracy – 96 osób,
- ✓ wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy – 21 osób,
- ✓ dotacje na podjęcie działalności gospodarczej – 55 osób,
- ✓ szkolenie w zakresie podjęcia własnej działalności gospodarczej – 28 osób,
- ✓ szkolenia zorganizowane pod potrzeby pracodawców – 203 osoby.

Na realizację zadań Samorząd Województwa Wielkopolskiego pozyskał dodatkowe środki z rezerwy Funduszu Pracy będącej w dyspozycji Ministra Pracy i Polityki Społecznej w wysokości 4 625 tys. zł. Ogółem na realizację wymienionych działań wydatkowano 3 339,1 tys. zł. Pozostała kwota decyzją dysponenta środków Funduszu Pracy została przeznaczona przez samorzady powiatowe na realizację innych programów aktywizacji zawodowej.

Efektem realizacji programu „Nie jesteś sam” było obniżenie poziomu długotrwałego bezrobocia w powiatach województwa wielkopolskiego.

Programy wojewódzkie finansowane z Funduszu Pracy w 2007 roku

Legenda:

“Rowy 2007” – liczba osób biorących udział w programie

“Nie jesteś sam” – liczba osób biorących udział w programie

6. PODZIAŁ I WYKORZYSTANIE FUNDUSZU PRACY

6.1. ZASADY PODZIAŁU FUNDUSZU PRACY W 2007 ROKU

Fundusz Pracy od początku rejestrowania zjawiska bezrobocia jest podstawowym narzędziem wspierającym działania urzędów pracy w zakresie ograniczania skutków bezrobocia. Na wydatki o charakterze obligatoryjnym środki FP nie są limitowane, a kwota przyznawana każdego roku przez dysponenta FP umożliwia finansowanie tych wydatków w pełnym zakresie i wysokości, stosownie do potrzeb. Na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej wielkość środków FP jest ustalana według określonego wzoru algorytmu.

W 2007 roku województwo wielkopolskie decyzją Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej otrzymało na aktywizację zawodową bezrobotnych 163 552,9 tys. zł i było to o 37 416,1 tys. zł więcej niż zadysponowane w roku 2006.

Zgodnie z przyjętymi zasadami przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego 114 487,0 tys. zł zostało podzielone pomiędzy samorzady powiatowe, a 30% rezerwa Samorządu Województwa w wysokości 49 065,9 tys. zł została przeznaczona na współfinansowanie projektów z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) na działania 1.2 – Perspektywy dla młodzieży oraz 1.3 – Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia.

W trakcie realizacji zadań MPiPS przekazał dla województwa wielkopolskiego, ze swojej rezerwy dodatkowe środki w kwocie 35 143,2 tys. zł. Łącznie zatem do dyspozycji samorządów lokalnych pozostawała w 2007 roku kwota 198 692,9 tys. zł. Z kwoty tej zostało wydane 197 812,1 tys. zł.

6.2. FUNDUSZU PRACY I STRUKTURA JEGO WYDATKÓW

W 2007 roku wydatkowano z Funduszu Pracy 377 877,7 tys. zł, tj. o 4,3% mniej niż rok wcześniej. Na obniżenie globalnej kwoty wydatków wpływ miały niższe o 25,8% wypłaty zasiłków dla bezrobotnych, spowodowane przede wszystkim znaczącym obniżeniem liczby bezrobotnych.

Wielkość i strukturę wydatków z Funduszu pracy w roku 2007 w porównaniu z rokiem poprzednim przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 6.1. Wydatki z Funduszu Pracy w województwie wielkopolskim w latach 2006-2007

Wyszczególnienie	2006 rok		2007 rok		Dynamika 2006=100%
	w tys. zł	struktura %	w tys. zł	struktura %	
Wydatkowane środki FP ogółem:	394 736,0	100,0	377 877,7	100,0	95,7
z tego na:					
zasiłki dla bezrobotnych	216 332,5	54,8	160 532,8	42,5	74,2
programy na rzecz promocji zatrudnienia	159 059,0	40,3	197 812,1	52,3	124,4
pozostałe	19 344,5	4,9	19 532,8	5,2	101,0

W 2007 roku nastąpiły zmiany w globalnej strukturze wydatków. Zasiłki dla bezrobotnych stanowiły 42,5%, wobec 54,8% w roku 2006. Zdecydowanie wzrósł natomiast udział wydatków na programy na rzecz promocji zatrudnienia, odpowiednio z 40,3% do 52,3%, a w ujęciu dynamicznym wydatki na ten cel wzrosły o 24,4%.

6.3. WYDATKI Z FUNDUSZU PRACY NA AKTYWNE FORMY PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU

W 2007 roku, na aktywne programy przeciwdziałania bezrobociu wielkopolskie urzędy pracy wydały łącznie 197,8 mln zł, tj. o 24,4% więcej niż rok wcześniej. Dzięki temu udało się zaktywizować ponad 50 tys. osób, tj. o 7,0% więcej niż w roku 2006.

Tak duża liczba zaktywizowanych osób, z pewnością nie pozostawała bez wpływu na znaczące obniżenie skali bezrobocia.

Szczegółowe informacje na temat kierunków wydatkowania środków z FP na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu ich strukturę i dynamikę przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 6.2. Wydatkowane środki z Funduszu Pracy na aktywne formy w województwie wielkopolskim w latach 2006-2007

Wyszczególnienie	2006 rok		2007 rok		Dynamika 2006=100%
	w tys. zł	struktura %	w tys. zł	struktura %	
Wydatkowane środki FP na aktywne formy:	159 059,0	100,0	197 812,1	100,0	124,4
z tego na:					
szkolenia	12 859,7	8,1	15 321,1	7,7	119,1
prace interwencyjne	11 788,2	7,4	9 265,0	4,7	78,6
roboty publiczne	9 703,4	6,1	12 772,9	6,5	131,6
podjęcie działalności gospodarczej	36 830,7	23,2	56 184,5	28,4	152,5
wyposażenie stanowisk pracy	17 486,1	11,0	32 263,8	16,3	184,5
stypendia na okres stażu	50 260,0	31,6	52 801,9	26,7	105,0
stypendia na okres przygotowania zawodowego	15 970,8	10,0	15 065,3	7,6	94,3
prace społecznie użyteczne	1 716,7	1,1	1 815,1	0,9	105,7
inne	2 443,4	1,5	2 322,5	1,2	95,0

W 2007 roku umocniły się pozytywne tendencje z roku poprzedniego odnośnie wyboru kierunków wydatkowania środków z FP. Największy udział w wydatkach miały wydatki na tworzenie nowych miejsc pracy. Łącznie wydatki na uruchomienie własnej działalności gospodarczej i wyposażenie nowych stanowisk pracy stanowiły 44,7% ogółu i były wyższe aż o 62,8% od wydatkowanych na ten cel w roku 2006. Drugą w kolejności pozycję, jak rok wcześniej, zajmowały wydatki na stypendia na okres staży i przygotowania zawodowego. Łącznie stanowiły one 34,3%. Pozostałe formy aktywizacji, tj. szkolenia, prace interwencyjne i roboty publiczne stanowiły łącznie niecałe 20% ogółu wydatków i ich udział, poza pracami interwencyjnymi nie odbiegały zasadniczo od poziomu z roku 2006. Prace interwencyjne były najmniej popularne i stanowiły zaledwie 4,7% ogółu wydatków. Udział robót publicznych w globalnych wydatkach FP stanowił tylko 6,5% i tylko o 0,4 punktu procentowego był wyższy niż w 2006 roku.

7. INNE ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA

7.1. POŚREDNICTWO PRACY

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu w 2007 roku realizował usługi z zakresu pośrednictwa pracy na poziomie wojewódzkim, krajowym oraz międzynarodowym. Na poziomie międzynarodowym w ramach usług EURES wspierających mobilność w dziedzinie zatrudnienia w krajach Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Szwajcarii.

Natomiast na poziomie krajowym usługi pośrednictwa pracy były realizowane przez udzielanie pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu odpowiedniego zatrudnienia – poprzez pozyskanie dla nich odpowiednich ofert pracy, a także pracodawcom w pozyskaniu pracowników.

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu osobom poszukującym pracę oferował: zamieszczenie swoich danych osobowych w „bazie osób poszukujących pracę”, ułatwienie kontaktów z pracodawcami oraz pomoc we wstępnym określeniu kwalifikacji i przygotowaniu dokumentów aplikacyjnych.

W 2007 roku pośrednicy pracy zatrudnieni w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Poznaniu odbyli 589 wizyt, nawiązali współpracę z 979 zakładami pracy, w wyniku których zdobyli 4 356 miejsc pracy (o 149,34% miejsc pracy więcej niż w roku poprzednim).

Ponadto w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Poznaniu i we wszystkich Oddziałach Zamiejscowych funkcjonują sale komputerowe wyposażone w stanowiska internetowe, które umożliwiają bezpłatne korzystanie z Internetu wszystkim osobom zainteresowanym podjęciem zatrudnienia lub chcącym zmienić dotychczasową pracę. Poszukiwanie pracy przez Internet umożliwia szybkie dotarcie do pracodawcy lub oferty pracy, pomaga w znalezieniu potrzebnych informacji o firmie, umożliwia wypełnienie i przesłanie potrzebnych formularzy drogą elektroniczną.

7.2. PORADNICTWO I INFORMACJA ZAWODOWA

Poradnictwo i informacja zawodowa finansowane ze środków pozostających w dyspozycji Marszałka Województwa Wielkopolskiego realizowane były w pięciu centrach informacji i planowania kariery zawodowej, z których jedno funkcjonuje w siedzibie WUP w Poznaniu a cztery działają w ramach oddziałów zamiejscowych tego urzędu.

Zadania z tego zakresu wykonywało osiemnastu doradców zawodowych, którzy posiadali wyższe wykształcenie kierunkowe, bądź pokrewne kierunkowo.

Z usług centrów w 2007 roku skorzystało łącznie 14 039 klientów.

Działania podejmowane w zakresie poradnictwa i informacji zawodowej opierały się na dwóch podstawowych formach pracy z klientem, tj. pomocy indywidualnej oraz poradach grupowych.

Dominującą formą pracy z klientami w centrach informacji i planowania kariery zawodowej było poradnictwo indywidualne – zarówno indywidualne porady zawodowe (dłuższe, czasem kilkogodzinne rozmowy doradcze), jak i krótkie indywidualne informacje zawodowe. Tego rodzaju pomocą objęto 12 160 osób. Podczas rozmów indywidualnych doradcy identyfikowali potrzeby, cele zawodowe, umiejętności i kwalifikacje oraz udzielali klientom pomocy w określeniu kierunku rozwoju, który umożliwi znalezienie zatrudnienia.

Ustalenie zasobów związanych z wykształceniem, dotychczasowym doświadczeniem zawodowym oraz potencjałem, wynikającym z indywidualnych predyspozycji osób poszukujących wymagało często szerszej diagnozy. Dlatego konsultacje w miarę potrzeb uzupełniano testami psychologicznymi oraz innymi metodami określającymi potencjał zawodowy.

Licznej grupie klientów udzielono indywidualnej pomocy w zakresie pisania dokumentów aplikacyjnych, która obejmowała między innymi pisanie CV i listów motywacyjnych oraz modyfikacje tych dokumentów do aktualnych potrzeb osób starających się o zatrudnienie.

Wielu z nich otrzymało poradę w zakresie problematyki związanej z samozatrudnieniem.

Obok poradnictwa indywidualnego w centrach odbywały się spotkania w ramach poradnictwa i informacji grupowej. W 2007 roku z tej kategorii usług skorzystało łącznie 1 879 osób, tj. o 12,7% więcej niż w roku poprzednim. Wzrost liczby uczestników zajęć grupowych obrazuje zmianę struktury klientów wynikającą z konieczności objęcia większej ilości osób bardziej kompleksową pomocą (zarówno konsultacje indywidualne, jak i uczestnictwo w spotkaniach grupowych).

Porady grupowe to jednodniowe lub kilkudniowe spotkania warsztatowe, podczas których – obok działań doradców – przewidziany jest aktywny udział uczestników. Doradcy zawodowi przeprowadzali warsztaty, wykorzystując sprawdzone metody grupowej pracy doradczej. Stanowiły one dla nich także inspirację do opracowywania własnych programów autorskich. W 2007 roku w centrach informacji i planowania kariery zawodowej zrealizowano zajęcia warsztatowe o następującej tematyce: zasady sporządzania dokumentów aplikacyjnych dla pracodawców (CV i listu motywacyjnego), przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej z pracodawcą i zasady autoprezentacji, metody i techniki szukania zatrudnienia, negocjacje, planowanie kariery zawodowej, kreatywność i twórcze myślenie, działalność gospodarcza w kraju i za granicą, asertywność, komunikacja interpersonalna, samopoznanie, samodzielność w pierwszej pracy, nowoczesne zasady selekcji i rekrutacji, aktywne działanie, zasady szukania pracy i „ulegalniania” zatrudnienia w krajach Unii Europejskiej, przedsiębiorczość i zasady zakładania i prowadzenia własnego biznesu.

Pozytywny odbiór warsztatów oraz ich przydatność pokazała analiza efektywności zajęć grupowych, którą przeprowadzono w WUP w ramach systemu zarządzania jakością ISO 9001. Ponad 80% uczestników oceniło przydatność oraz sposób prowadzenia zajęć jako dobre lub bardzo dobre. Bardzo wysoki stopień zadowolenia klientów pokazały również wyniki badania ankietowego przeprowadzonego przez WUP pn. *Analiza skuteczności warsztatów aktywizacji zawodowej*, którego celem było poznanie opinii byłych uczestników na temat przydatności i możliwości wykorzystania uzyskanych podczas warsztatów umiejętności.

Podobnie jak w latach ubiegłych pewną grupę klientów stanowiła młodzież szkolna nie będąca ustawowym klientem urzędów pracy. Było tak pomimo funkcjonowania całej sieci wyspecjalizowanych placówek oferujących wsparcie uczniom i studentom ponieważ młodzi ludzie chętnie korzystają z usług doradztwa w urzędach pracy. Zakres działań informacyjno-doradczych dla uczniów szkół dziennych obejmował:

- ✓ przeprowadzanie spotkań informacyjno-doradczych dla uczniów ostatnich klas lokalnych szkół średnich oraz studentów,
- ✓ przeprowadzanie konsultacji indywidualnych oraz spotkań informacyjnych z zakresu wyboru zawodu i nauki zasad poruszania się po rynku pracy,
- ✓ uczestnictwo w giełdach szkół i zawodów oraz targach pracy.

W centrach realizowane były założenia europejskiego modelu doradczego, który zakłada ścisłą współpracę doradców z pośrednikami pracy w zakresie działań związanych z kojarzeniem osób szukających zatrudnienia z ofertami pracy będącymi w dyspozycji urzędów.

W zakresie świadczenia usług z dziedziny poradnictwa zawodowego WUP w Poznaniu wraz z oddziałami zamiejscowymi aktywnie umacniał współpracę z instytucjami świadczącymi usługi o podobnym profilu. Kontynuował współdziałanie z biurami karier, centrami edukacji i pracy oraz mobilnymi centrami zawodowymi przy OHP, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, gminnymi centrami informacji, szkołami oraz z klubami pracy. Szczególnie aktywnie przebiegała współpraca z lokalnymi ośrodkami pomocy społecznej oraz „Monarem” i „Markotem”.

7.3. SŁUŻBA ZASTĘPCZA

Służba zastępcza polegająca na wykonywaniu prac na rzecz ochrony środowiska, ochrony przeciwpożarowej, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, opieki nad osobami niepełnosprawnymi albo bezdomnymi oraz na rzecz administracji publicznej i wymiaru sprawiedliwości, jest swego rodzaju pośrednictwem pracy wobec osób posiadających orzeczenie o skierowaniu do służby zastępczej. Służbę zastępczą odbywa się w państwowych i samorządowych jednostkach organizacyjnych, publicznych zakładach opieki zdrowotnej oraz w organizacjach pożytku publicznego, które posiadają zezwolenie Ministra właściwego ds. pracy na odbywanie służby zastępczej. Według stanu na 31 grudnia 2007 roku poborowi odbywali służbę zastępczą w 230 podmiotach. Największą liczbę wśród podmiotów, w których poborowi odbywają służbę zastępczą stanowią samorządowe jednostki organizacyjne. Natomiast największa grupa poborowych odbywała służbę zastępczą w szpitalach i domach opieki społecznej. Niektóre z tych jednostek zatrudniają przez cały czas 20 poborowych.

7.3.1. KOMISJA WOJEWÓDZKA DS. SŁUŻBY ZASTĘPCZEJ

W roku 2007 do Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu wpłynęło 549 wniosków o przeznaczenie do służby zastępczej i 4 wnioski o uchylenie orzeczeń kierujących do służby zastępczej. W trakcie 123 posiedzeń Komisja Wojewódzka ds. Służby Zastępczej w Poznaniu rozpatrzyła 547 wniosków. Wynikiem tego było przyznanie służby zastępczej 222 poborowym, odmowę otrzymało 269 osób, 56 wniosków umorzono. Ponadto komisja wydała 2 decyzje odmawiające uchylenia służby zastępczej i 2 decyzje uchylające orzeczenia kierujące do odbycia służby zastępczej.

Odwołania od przyznanej decyzji złożyło 121 poborowych. Komisja Wojewódzka po analizie dokumentów w 4 przypadkach wydała powtórne orzeczenie, w pozostałych podtrzymała

swoje stanowisko, w związku z czym sprawy trafiły do rozpatrzenia przez Komisję ds. Służby Zastępczej działającej przy Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej.

Ogółem w roku 2007 Komisja Wojewódzka ds. Służby Zastępczej w Poznaniu i Komisja ds. Służby Zastępczej działająca przy Ministrze właściwym ds. pracy skierowały do odbycia służby zastępczej 229 poborowych.

7.3.2. ODBYWANIE SŁUŻBY PRZEZ POBOROWYCH

Na terenie województwa wielkopolskiego w roku 2007 służbę rozpoczęło 279 poborowych. Wszystkie podmioty, do których skierowano poborowych otrzymały pisemne powiadomienia o wydanych skierowaniach. Z każdym pracodawcą, który zobowiązał się przyjąć poborowego, Dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy działając z upoważnienia Marszałka Województwa Wielkopolskiego zawarł umowę o wykonanie pracy przez poborowego skierowanego do odbycia służby zastępczej.

Po upływie 18 miesięcy 420 poborowych zakończyło odbywanie służby, natomiast przedterminowo zwolniono 94 poborowych – dotyczy to tych, którzy otrzymali zmianę kategorii zdrowia, służba została im zawieszona itp.

Według stanu na 31 grudnia 2007 roku służbę odbywało 509 poborowych, natomiast na skierowanie do służby zastępczej oczekiwało 296 poborowych. Poborowi oczekujący to przede wszystkim osoby zamieszkałe w rejonach, gdzie nie ma miejsc pracy, zaś skierowanie ich do odległych placówek ograniczone jest zapisem ustawy o służbie zastępczej mówiącym o tym, że maksymalny czas dojazdu poborowego od miejsca zamieszkania do miejsca odbywania służby nie może przekraczać łącznie 2 godzin.

Także pracodawcy najczęściej oczekują skierowania poborowych z miejscowości, w której ma być odbywana służba zastępcza lub z najbliższej okolicy. Część pracodawców nie jest zainteresowana poborowymi, którym należałoby pokrywać koszty dojazdu. Dalszy dojazd postrzegany jest też jako istotna przeszkoda w zatrudnieniu (ewentualne spóźnienia, trudności w okresie zimowym itp.).

W 2007 roku skontrolowano 25 podmiotów, w których poborowi odbywali służbę zastępczą. Podmioty, u których stwierdzono nieprawidłowości zostały pouczone i zobowiązane do przestrzegania obowiązujących przepisów.

Ponadto 148 poborowych wystąpiło z wnioskiem o zwrot kosztów przejazdu na posiedzenie komisji i wezwania WUP, 15 poborowych wystąpiło z wnioskiem o zwrot wynagrodzenia za czas opuszczony z powodu wezwania. Należne świadczenia wypłacono

156 poborowym. Sukcesywnie też zostały podmiotom refundowane świadczenia jakie otrzymali poborowi z tytułu odbywania służby zastępczej.

W ubiegłym roku miały miejsce odmowy odbywania służby, poborowi porzucali ją bądź nie zgłaszali się do jej odbycia, w związku z czym do prokuratury skierowano 102 zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa przez poborowych.

W omawianym okresie ze względu na naukę, konieczność sprawowania opieki nad członkiem rodziny i inne ważne sprawy osobiste, WUP udzielił odroczeń odbywania służby zastępczej 10 poborowym.

7.4. ZATRUDNIENIE OBYWATELI POLSKICH ZA GRANICĄ

7.4.1. MIĘDZYNARODOWE TARGI PRACY

Targi pracy powoli stają się integralną częścią poznańskiego kalendarza targowego. W 2007 roku WUP w Poznaniu zorganizował i poprowadził Targi pod nazwą Europejskie Dni Pracy – Poznań 2007. Gośćmi targów byli między innymi przedstawiciele sieci EURES z Niemiec, Danii, Hiszpanii, Szwajcarii, Szwecji, Norwegii, Francji, Łotwy, Finlandii, Słowacji, Wielkiej Brytanii oraz Islandii. Na swoich stoiskach prezentowali oferty pracy ze swoich krajów, a także warunki życia i pracy. Łącznie na zainteresowanych czekało ponad 700 miejsc pracy. Obok nich, pracowników szukały również firmy z Wielkopolski, wśród nich między innymi: Makro Cash and Carry Polska SA, Raben Transport Spółka z o.o., Leroy Merlin Poznań, GlaxoSmithKline, SOLARIS Bus & Coach S.A. UNIQ Lisner Sp. z o.o. oraz Wydawnictwo Targowe Aktualności. Targi odwiedziło kilka tysięcy osób. Zainteresowane osoby, oprócz ofert pracy, miały także okazję wziąć udział w spotkania informacyjnych, podczas których były omawiane najważniejsze zagadnienia związane z wyjazdem za granicę, ubezpieczenia społeczne, zabezpieczenia socjalne, regulacje podatkowe, najważniejsze instytucje zajmujące się kwestiami społecznymi i rynku pracy. Podczas warsztatów pracy można było pozyskać wiedzę na temat otwierania i prowadzenia działalności gospodarczej w kraju i za granicą, a także pozyskać podstawowe informacje z zakresu strategii poszukiwań pracy.

Poznańskie targi były ocenione pozytywnie przez lokalne władze, media i samych uczestników. Dzięki uczestnictwu pracodawców krajowych, można było dokonać porównań ofert krajowych i zagranicznych.

7.4.2. ZATRUDNIENIE OBYWATELI POLSKICH W RAMACH UMÓW I POROZUMIENÍ MIĘDZYNARODOWYCH ORAZ W RAMACH EURES

W 2007 roku Polska miała swobodny dostęp do rynków pracy 21 krajów UE/EOG. Jednocześnie część krajów, w tym Niemcy, wprowadzili ułatwienia w zatrudnianiu Polaków, jednak tylko w wybranych profesjach (np. inżynierowie).

Chociaż swobodny przepływ osób w ramach Unii Europejskiej jest podstawowym prawem traktatowym, co oznacza, że nie podlega regulacjom krajowym, to jednak ciągle jeszcze szereg krajów utrzymywało tak zwane okresy przejściowe, które mają chronić ich rynki przed napływem pracowników i kandydatów do pracy z nowych krajów członkowskich. Umowy międzynarodowe, przy utrzymanych okresach przejściowych, dopuszczały podejmowanie pracy przez określoną liczbę pracowników z Polski. Praca w ramach tych umów miała różny charakter, a kontyngenty ustalane były generalnie lub sektorowo. Najczęściej miała ona charakter sezonowy, a większość osób zatrudniana była w rolnictwie, ogrodnictwie, hotelarstwie i gastronomii. W 2007 roku Wojewódzki Urząd Pracy nie pośredniczył już w wydawaniu tychże umów, trafiają one bezpośrednio od pracodawcy niemieckiego do pracobiorcy w Polsce, w związku z czym Urząd nie posiada wiedzy o skali wyjazdów do pracy w Niemczech. Według szacunków WUP Poznań, migracja zarobkowa do tego kraju była nadal najpopularniejsza wśród obywateli polskich i objęła około 30 tys. osób. Można równocześnie zakładać, że część polskich pracowników, posiadająca potwierdzone umiejętności zawodowe i znające język obcy w komunikatywnym stopniu, zdecydowała się wybrać inny kraj jako miejsce pracy zarobkowej.

Podstawowym narzędziem realizacji pośrednictwa międzynarodowego w WUP jest więc EURES. Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu zatrudniał w 2007 roku trzech doradców EURES i wytypował kandydata na kolejnego doradcę. Oprócz tego, zatrudnieniem w ramach EURES zajmują się 4 osoby, z czego dwie zatrudnione na stanowiskach asystentów EURES. W 2007 roku WUP Poznań dysponował i obsłużył 727 ofert pracy od pracodawców zagranicznych. Łącznie w ramach zgłoszonych wolnych miejsc pracy, WUP dysponował 9 445 wolnymi miejscami pracy za granicą. O pracę w ramach tych ofert ubiegało się łącznie 4 312 osób. Podobnie jak w latach ubiegłych dominującą grupę kandydatów do pracy stanowili mężczyźni blisko 80%, uwzględniając wiek kandydatów – najczęściej starały się o pracę osoby w przedziale wiekowym 18-40 lat – prawie 70%. W wyniku działań pośrednictwa 587 polskich pracowników podjęło pracę za granicą. Należy przy tym dodać, że liczba podjęć

może być znacznie wyższa, jednak brak informacji zwrotnej od pracowników i pracodawców nie pozwala określić dokładnych wartości liczbowych.

Oferty pracy składali pracodawcy z większości krajów UE/EOG, a wśród nich m.in. Wielka Brytania, Irlandia, Hiszpania, Dania, Niemcy, Islandia, Norwegia, Szwecja, Francja, Holandia, Cypr. Pojawiały się także oferty z nowych krajów członkowskich (Słowenia, Czechy, Łotwa). Pracodawcy zagraniczni składali zapotrzebowanie na pracowników o różnorodnych zawodach i kwalifikacjach, jak np.: pomoc domowa, opiekun osób starszych i niepełnosprawnych, kierowcy, sprzedawcy, rzeźnicy, spawacze, murarze, malarze, stolarze, glazurnicy, tynkarze, cieśle, elektrycy, kucharze, kelnerzy, mechanicy, pokojówki, pracownicy ochrony, pracownicy niewykwalifikowani do zbierania owoców i warzyw, ale również: inżynier budownictwa, kierownik budowy, kosztorysant budowlany, menedżer projektu, analityk biznesowy.

W ramach współpracy w sieci EURES, pracownicy WUP mieli sposobność nawiązać kontakt bezpośrednio z pracodawcami zagranicznymi (Dania, Wielka Brytania, Hiszpania, Holandia). Pracodawcy zainteresowani zatrudnieniem większej liczby pracowników z Polski mieli możliwość przeprowadzania rekrutacji bezpośrednio w Wojewódzkim Urzędzie Pracy:

- ✓ pracodawcy duńscy przeprowadzili łącznie 6 naborów, do pracy przy zbiorze truskawek oraz do pracy w rzeźni,
- ✓ pracodawcy hiszpańscy – trzy rekrutacje (zbiór truskawek, mechanicy samochodowi, kierowcy autobusów),
- ✓ pracodawcy holenderscy – prace w rolnictwie,
- ✓ Irlandczycy – dwa nabory na kierowców autobusów,
- ✓ Grecy – dwie rekrutacje: operatorzy maszyn CNC i kelnerzy.

Ponadto w dniach 19-20.06.2007 WUP Poznań przeprowadził Giełdę Pracy, gdzie pracowników rekrutowali: Tapelia – hiszpańska sieć restauracji, poszukująca kelnerów i Danish Crown, rekrutująca rzeźników.

We wrześniu zorganizowano Polsko-Duński projekt „Mobilny Autobus” oraz Europejskie Dni Pracy – Poznań 2007.

Promocja duńskiego rynku pracy w Polsce polegała na bezpośrednim kontakcie pracodawców z potencjalnymi pracownikami. Wokół autobusu, na kilka godzin, powstało miasteczko informacyjne, w którym mieszkańcy zdobywali informacje o rynku pracy i warunkach zatrudnienia w Danii.

Celem Targów było podniesienie poziomu wiedzy na temat swobody przepływu pracowników na terenie Unii Europejskiej, wymiana doświadczeń oraz pełniejsze poznanie

skali i natury mobilności w Unii Europejskiej poprzez zaznajomienie ludzi z kwestiami dotyczącymi swobody przepływu pracowników w Unii Europejskiej oraz EOG, warunkami życia i pracy oraz działaniami podjętymi w celu zwalczania barier w mobilności, na które napotykają migrujący za pracą.

Ponadto uczestniczono w targach pracy oraz konferencjach organizowanych przez inne Wojewódzkie Urzędy Pracy w Polsce oraz Biura Karier poznańskich uczelni. Uczestniczono w targach i konferencjach dotyczących mobilności zawodowej w Holandii i Hiszpanii, a także w:

- ✓ Gieldzie Pracy w Łodzi,
- ✓ Szkoleniu dla asystentów EURES z PUP,
- ✓ Szkoleniu dyrektorów PUP,
- ✓ Międzynarodowych Targach Pracy w Toruniu,
- ✓ Konferencji w Opolu „Niderlandy”,
- ✓ Rekrutacji do opiekunów osób starszych do UK, organizowanej przez WUP w Zielonej Górze.

Ze względu na umacnianie się polskiej waluty, opłacalność pracy za granicą, zwłaszcza w Wielkiej Brytanii zaczęła maleć. Zjawisko to jest związane także ze wzrostem wynagrodzeń w Polsce. Coraz większą popularnością wśród kandydatów do pracy cieszą kraje skandynawskie, które oprócz wysokich wynagrodzeń oferują także szerszy zakres opieki socjalnej. Należy podkreślić, że pracodawcy współpracujący z EURES w Poznaniu, mają, w zdecydowanej większości, bardzo pozytywną opinię na temat jakości pracy polskich pracowników.

7.5. KOORDYNACJA SYSTEMÓW ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO

Koordinacja systemów zabezpieczenia społecznego w części dotyczącej ubezpieczeń na wypadek bezrobocia stanowi ważną część ustawodawstwa Unii Europejskiej przez co zapewnia osobom migrującym należną ochronę w zakresie ubezpieczenia społecznego.

Zagadnienie nabycia oraz zachowania prawa do świadczeń z tytułu bezrobocia obywateli UE przemieszczających się we Wspólnocie Europejskiej wchodzi zatem w zakres wspólnotowej koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

WUP w Poznaniu pełni funkcję instytucji właściwej w zakresie zadań dotyczących koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego i zajmuje się:

- ✓ pozyskiwaniem na wniosek zainteresowanego Formularza E 301 z zagranicy,

- ✓ wydawaniem w imieniu Marszałka Województwa decyzji administracyjnych dotyczących przyznania prawa do zasiłku, sumując okresy zatrudnienia w Polsce i za granicą oraz decyzji administracyjnych dotyczących zachowania prawa do zasiłku nabytego za granicą przez obywateli UE/EOG poszukujących pracy w Polsce,
- ✓ wydawaniem Formularzy E301 potwierdzających okres zatrudnienia w Polsce,
- ✓ wydawaniem Formularzy E303 umożliwiającymi osobom bezrobotnym zarejestrowanym w powiatowych urzędach pracy z prawem do zasiłku możliwość poszukiwania pracy za granicą i pobierania tam zasiłku przyznanego w Polsce.

7.5.1. TRANSFER ZASIŁKU DLA BEZROBOTNYCH Z POLSKI

W 2007 roku w całej Wielkopolsce tylko 20 osób bezrobotnych posiadających prawo do zasiłku nabytego w Polsce skorzystało z możliwości pobierania go w czasie poszukiwania pracy w innym państwie członkowskim UE. Maksymalny okres transferu zasiłku wynosił 3 miesiące. Najwięcej transferów zasiłków przeprowadzono do Wielkiej Brytanii i Irlandii. W większości przypadków procedura realizacji transferów przebiegała bez problemów, osoby wyjeżdżające dokonały rejestracji w kraju poszukiwania pracy i pobrały cały należny zasiłek lub tylko jego część, w przypadku gdy znalazły i podjęły pracę za granicą.

W porównaniu z 2006 rokiem nastąpił spadek osób korzystających z transferu zasiłku za granicę z 33 do 20 osób.

7.5.2. TRANSFER ZASIŁKU DLA BEZROBOTNYCH DO POLSKI

Na zasadzie wzajemności obywatele innych państw członkowskich należących do UE/EOG oraz Szwajcarii, jak również obywatele Polski mają prawo do transferu nabytych świadczeń z tytułu bezrobocia za granicą udając się do Polski w celu poszukiwania pracy na podstawie formularzy E 303.

W 2007 roku 19 osób skorzystało z tego prawa. Osobami tymi najczęściej byli obywatele polscy, którzy za granicą nabyli prawo do zasiłku i wrócili do kraju w celu poszukiwania zatrudnienia. Zasiłek transferowany najczęściej był z Niemiec, Irlandii i Francji oraz były pojedyncze przypadki transferu z Austrii, Danii i Hiszpanii. Skala tego zjawiska jest porównywalna z rokiem 2006, wówczas z transferu zasiłku zza granicy skorzystało 15 osób.

7.5.3. SUMOWANIE OKRESÓW UBEZPIECZENIA LUB ZATRUDNIENIA

Zasada sumowania okresów zatrudnienia i ubezpieczenia umożliwia uzyskanie świadczeń z tytułu bezrobocia obywatelom polskim, jak również innym obywatelom UE/EOG oraz Szwajcarii, którzy posiadają okresy zatrudnienia i ubezpieczenia w dwóch lub więcej państwach członkowskich UE/EOG.

Dokumentem dającym podstawę do zaliczenia okresów zatrudnienia przebytych w innym państwie członkowskim, do nabycia prawa do zasiłku dla bezrobotnych na zasadach koordynacji jest tylko i wyłącznie formularz E 301.

W sytuacjach, gdy obywatel polski powracał z zagranicy i nie posiadał formularza E301 Wojewódzki Urząd Pracy wnioskował do właściwej instytucji zagranicznej o wydanie formularza E301.

W 2007 roku wysłano w imieniu osób bezrobotnych i poszukujących zatrudnienia łącznie 1 117 próśb do właściwych instytucji zagranicznych o wydanie formularza E301. Najczęściej osoby te pracowały w: Niemczech (287 osób), Wielkiej Brytanii (224 osoby), Francji (158 osób), Holandii (156 osób), Irlandii (103 osoby), Hiszpanii (100 osób) oraz pojedyncze przypadki dotyczyły zatrudnienia w: Austrii, Belgii, Czechach, Szwajcarii, Danii, Grecji, Norwegii, Szwecji, Islandii, Słowacji, Finlandii, Szkocji i Węgier.

Zaobserwowano wzrost ilości spraw związanych z pozyskaniem formularzy E301 potwierdzających zatrudnienie za granicą. Ogólna liczba tych spraw wzrosła o 339 w porównaniu do roku 2006.

Na podstawie wystawionych przez zagraniczne instytucje właściwe formularzy E301 w 2007 roku w imieniu Marszałka Województwa Wielkopolskiego wydano na zasadach koordynacji 618 decyzji o 196 więcej w stosunku do 2006 roku, z tego 287 decyzji przyznających prawo do zasiłku, 136 odmawiających zasiłku oraz 195 decyzji umarzających postępowanie. Najczęstszą przyczyną umorzeń postępowań był fakt, iż osoba, w chwili wpłynięcia do Wojewódzkiego Urzędu Pracy formularza E301, była już wyłączona z ewidencji osób bezrobotnych.

8. PODSUMOWANIE

1. Bezrobocie jest jednym z ważniejszych problemów wielkopolskiego rynku pracy. Jego natężenie w ostatnich latach straciło na sile a rok 2007, zarówno pod względem dynamiki spadku, jak i stopy bezrobocia przyniósł bardzo korzystne wyniki, nienotowane od wielu lat, co pozwoliło uplasować się województwu wielkopolskiemu na pierwszym miejscu w kraju pod względem najniższej stopy bezrobocia.
2. Od lat utrzymuje się wysoki stopień terytorialnego zróżnicowania bezrobocia w Wielkopolsce. Jest to wynikiem, choć nie we wszystkich przypadkach, zarówno nierównomiernego rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych regionów, jak i ich położenia geograficznego. Rozpiętość wskaźnika bezrobocia na poziomie powiatów wynosiła od 3,1% powiat poznański do 15,5% powiat koniński, a na poziomie podregionów od 5,1% poznański do 14,3% koniński.
3. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat zdecydowanie szybciej spada bezrobocie mężczyzn niż kobiet, co ma swoje odzwierciedlenie we wzroście odsetka kobiet wśród ogółu zarejestrowanych. W 2002 roku wynosił on 52,1%, natomiast w 2007 roku wzrósł do 65,8% (blisko 2/3 ogólnej liczby osób bezrobotnych).
4. Przewaga kobiet uwidacznia się we wszystkich grupach osób bezrobotnych będących w szczególnie trudniej sytuacji na rynku pracy. W 2007 roku stanowiły one: 2/3 osób długotrwale bezrobotnych, 3/4 osób pozostających w rejestrach urzędu pracy powyżej 24 miesiące, 2/3 osób bezrobotnych do 25 roku życia, 4/5 osób do 27 roku życia, które ukończyły szkołę wyższą oraz 2/3 mieszkańców wsi. Jednak przewaga w rejestrach urzędów pracy nie idzie w parze z odpowiadającą jej aktywnością tej grupy w poszukiwaniu zatrudnienia. Świadczyć o tym może następujące zestawienie danych: blisko 64% udziału kobiet w ewidencji powiatowych urzędów pracy wobec 49,9% udziału kobiet w liczbie klientów centrów informacji i planowania kariery zawodowej.
5. Notowany w ostatnich latach spadek poziomu bezrobocia dotyczył przede wszystkim mieszkańców miast. Wśród bezrobotnych mieszkańcy wsi stanowią 47,6%. Niepokoi relatywnie wyższy w stosunku do obszarów miejskich poziom bezrobocia na wsi i pogłębiane się tej negatywnej tendencji.
6. Mimo faktu, że nadal w ewidencji bezrobotnych znajduje się wiele osób młodych, to populacja bezrobotnych wyraźnie starzeje się. Obserwuje się systematyczne zmniejszanie się w rejestrach urzędów pracy udziału osób w wieku do 25 lat kosztem wzrostu udziału osób

bezrobotnych w wieku 45 lat i więcej. Jednocześnie wzrasta udział osób bez stażu zawodowego wśród osób bezrobotnych do 25 roku życia.

7. W 2007 roku co trzecia osoba w rejestrach ukończyła co najmniej szkołę średnią. Obawy budzi rosnąca liczba osób z wykształceniem wyższym, co sugeruje niedopasowanie potrzeb szkolnych do potrzeb rynku pracy. Jednocześnie pogłębia się brak w rejestrach osób bezrobotnych wykwalifikowanych fachowców i rzemieślników. Nie zmieniają się od lat profesje znajdujące się na czele rankingu zawodów w największym stopniu generujących bezrobocie. Trudną sytuację nadwyżkowych grup zawodowych można złagodzić poprzez konsekwentne wspomaganie działań zmierzających do uruchomienia systemu efektywnych szkoleń i przekwalifikowań zawodowych oraz stworzenie przyjaznego klimatu dla podwyższania kwalifikacji (wsparcie finansowe, udogodnienia ze strony pracodawców, różnorodna, bogata i odpowiadająca potrzebom rynku oferta edukacyjna).
8. Faktem jest trudna sytuacja osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia na wielkopolskim rynku pracy, którą można opisać za pomocą następujących zjawisk: co druga osoba bezrobotna powyżej 50 roku życia figurowała w ewidencji urzędów pracy powyżej 12 miesięcy a 3/4 członków tej subpopulacji miało wykształcenie zawodowe i niższe.
9. Utrzymywały się następujące negatywne tendencje dotyczące osób długotrwale bezrobotnych: blisko połowa tej grupy osób pozostawała w rejestrach urzędów pracy dłużej niż 24 miesiące, co piąta osoba nie posiadała stażu pracy a 2/3 tych osób legitymowało się wykształceniem zawodowym i niższym.

W związku ze zmniejszaniem się bezrobocia znacznie trudniejsze staje się kojarzenie ofert pracy będących w dyspozycji urzędów pracy z osobami, które pozostały w ich rejestrach. Rośnie rola służb mających za zadanie aktywizowanie osób bezrobotnych „ku zatrudnieniu”, a zwłaszcza poradnictwa zawodowego jako usługi mającej wpływ na zmianę postaw osób szukających pracy z pasywnych na aktywne. Poradnictwo zawodowe stanowi ważny element w aktywizacji osób bezrobotnych. W dużym stopniu wpływa na efektywność jednostki na rynku pracy, a także efektywność programów rynkowych realizowanych przez urzędy pracy. Im dłuższy okres pozostawania bez pracy, tym większego znaczenia nabiera motywująca rola poradnictwa zawodowego. Pierwszy etap procesu doradczego w tym przypadku to praca nad zmianą nastawienia do własnej aktywności życiowej. Duże znaczenie powinna tu odegrać pomoc psychologiczna. Dopiero tak przygotowanej grupie można proponować przyjęcie indywidualnych planów wyjścia z bezrobocia.